PRAXISE MAJANDUSAASTA ARUANNE 2015

SA Poliitikauuringute Keskus Praxis
registrikood 90005952
Tornimäe 5, III korrus
10145 Tallinn
tel 640 8000
www.praxis.ee
praxis@praxis.ee

Sisukord

Mida tegime 2015. aastal? 2

Analüüsid 3

Ideed 4

Arutelud ja osapoolte kaasamine 6

Tugi, et targalt tegutseda: inimeste arendamine 8

Tegevussuunad

Haridus 10

Majandus 14

Tervis 18

Töö- ja sotsiaalvaldkond 22

Valitsemine ja kodanikuühiskond 28

Praxis organisatsioonina

Strateegiaprotsess ja arendustöö 34

Juhtimine ja meeskond 36

Kommunikatsioonitöö ja võrgustikud 40

Rahastamine 43

Finantsaruanne

Bilanss 44

Tulemiaruanne 45

Rahavoogude aruanne 46

Netovara muutuste aruanne 47

Raamatupidamise aastaaruande lisad 48

MIDA ME 2015. AASTAL TEGIME?

Praxise missioon on rikastada avalikku arutelu, luua väärtuslikke teadmisi ning mõjusaid lahendusi poliitikakujundajatele, vabakonnale ja teistele ärksatele inimestele.

Oleme seda missiooni kandnud juba viisteist aastat. Selle ajaga on Praxisest saanud iseseisev, stabiilne, väljakujunenud väärtuste ja tööprotsessidega organisatsioon.

Ometigi inspireerib meid strateegias sõnastatud visioon tänapäevalgi. Aitame oma tööga kaasa Eestit edasiviivate oluliste muutuste sünnile, otsime uusi ideid, mis leiaks järgimist mujalgi maailmas. Juhime tähelepanu kitsaskohtadele, mille lahendamine annaks Eesti arengule uue hingamise.

Viisteist aastat tagasi oli otsustajatel keeruline saada heal tasemel sõltumatut ja asjakohast analüüsi, vabakond oli lapsekingades ja kaasamine oli vaid raamatutarkus. Praktilise poliitikaanalüüsi oskusi nappis ning poliitikakujundamine sõltus paljuski välisriikidest Eestisse korraks nõu andma tulnud ekspertidest. Praxis loodigi suuresti selleks, et aidata Eestis kujundada teadmisepõhise poliitika kultuuri ja et edendada osalusdemokraatiat.

Tänaseks on Eesti poliitikakujundamine märgatavalt muutunud: Eesti ametnikud on muutunud asjatundlikumaks ja teadlikumaks, kasutusele on võetud kaasamise hea tava, alus on pandud õigusaktide mõjuhindamise süsteemile. Praxise roll selles on olnud oluline.

2015. aasta oli valimiste aasta. Seisime selle eest, et avalik valimisdebatt oleks kvaliteetne ja edasiviiv, ei kajastaks ainuüksi erakondade lubadusi, vaid võtaks luubi alla ka tulevikuvaate ning looks arusaama olulistest Eesti ühiskonda mõjutavatest pikaajalisest valikutest ja otsustuskohtadest. Seekord valisime taktika, kus erinevate uuringute ja analüüside koondina tõstsime analüütilistes teemapaberites esile need Eesti ees seisvad väljakutsed, mis nõuavad julgeid ja läbimõeldud otsuseid. Pakkusime ajakirjanikele välja küsimusi, võtsime ise aktiivselt sõna nii trükimeedias kui ka raadios ja teles. Suutsime juhtida tähelepanu mitmetele kaheldava väärtusega valimislubadustele, õõnsale retoorikale ja rahaliselt ebarealistlikele lubadustele.

Praxises toimusid 2015. a. olulised muudatused juhtimises. Pikaaegne mõttekoja juht Annika Uudelepp siirdus aasta lõpust lapsehoolduspuhkusele ning juhatuse liige Reelika Leetmaa lahkus, et asuda tööle Töötukassa juhatuses. Juhatus jätkab kaheliikmelisena, kuhu kuuluvad Praxise majanduspoliitika programmijuht Katrin Pihor ja hariduspoliitika programmijuht Laura Kirss. Uue juhatuse esimehe valimine toimus 2015. a. sügisel ja ta peaks ametisse astuma 2016. a. sügisel.

Meie aktiivne tegevus kajastub ka 2015. a. tulude kasvus, mis 2014. a. võrreldes kasvasid 11%. Põhitegevuse tulud olid 2015. aastal 1,3 miljonit eurot, kuid majandusaasta lõppes siiski väikse puudujäägiga. Praxis maksumaksjana panustas riigieelarve tuludesse 2015. aastal kokku 416 965 eurot.

2016. aastal jätkame Praxise missiooni elluviimist. Plaanime kasvatada Praxise algatusel elluviidavate uuringu- ja arendusprojektide hulka, et suurendada mõju nii Eestisiseselt kui veelgi aktiivsemalt jagada Eesti kogemusi rahvusvaheliselt.

Jätkuvad mitmed olulised projektid nagu maksude ja toetuste mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD Eesti mudeli edasiarendamine, eakate pikaajalise hoolduse arendamise alane analüüsitöö või üliõpilaste rahvusvahelise eluolu uuringu EUROSTUDENT Eesti osa teostamine. Ees seisavad mitmed suured EL vahendite mõju hindamise riigihanked, milles plaanime osaleda. Oleme algatanud Riigireformi jälgimiseks Riigireformi radari.

2016. aastal jätkame mõttekoja rahastamise strateegia väljatöötamisega.

Praxise juhatus

MIDA ME TEEME?

Praxis on üha enam kujunemas mõtte- ja tegudekeskuseks. See tähendab, et meie eesmärk ei ole mitte üksnes teadmiste loomine ja probleemi mõtestamine, vaid ka teadmiste abil muutuste esilekutsumine. Senise töö käigus oleme aru saanud, et millegi muutmiseks on vaja nelja komponenti: usaldusväärset ja praktiliselt kasutatavat **analüüsi**; ambitsioonikust kasvatavaid **ideid**; mõtlemist rikastavat ja osalust suurendavat **arutelu** ning teinekord ka **koolitust** ja nõu targalt tegutsemiseks. Ja seda kõike me pakumegi.

Järgnevates alapeatükkides on iga meie tegevussuuna kohta toodud esile möödunud aasta teetähised üle kogu organisatsiooni. Poliitikavaldkondade lõikes on täpsemalt fookusteemad ja 2015. aasta ettevõtmised esitatud 2. peatükis.

ANALÜÜSID

Suurima osa meie tööst moodustab analüütiline töö. Töötame selle nimel, et meie uuringud oleksid analüütiliselt kõrgetasemelised, sõltumatud ja praktikas rakendatavad. Kõik meie analüütiliste tööde tulemused on Praxise veebilehel tasuta avalikult kättesaadavad ja kasutatavad. Mõtleme alati hoolikalt läbi, kuidas meie teadmisest ja analüüsitulemustest oleks praktikas võimalikult palju abi – et teha teadmistepõhiseid otsuseid ja et oma soovitustega kaasa aidata erinevate ühiskondlike probleemide lahendamisele.

Praxises töötavad koos erineva tausta, ettevalmistuse ja kogemusega analüütikud ja eksperdid. Omavaheline koostöö ja sünergia aitab meil paremini lahendada keerukaid ühiskondlikke probleeme ja suurendada poliitikate koostoimet.

2015. a. analüüsitööde märksõnaks on rahvusvahelise koostöö hoogustumine. Ülemaailmastumise kontekstis on järjest rohkem vaja jagada teadmisi ja kogemusi, et ühiselt leida lahendusi paljude arenenud riikide ees seisvatele väljakutsetele, olgu see siis vanemaealiste parem kaasamine ühiskonnaellu ja tööturule või kiirelt muutuvatele tööturutingimustele vastava haridussüsteemi ülesehitamine. Rahvusvahelise koostöö kaudu saame jagada Eesti parimaid praktikaid tehes koostööd nii Euroopa Liidu institutsioonidega, OECDga kui ka üksikute riikidega. Oleme aidanud kaasa Eesti kogemuse jagamisele nii Gruusias kui Ukrainas. Selle töö käigus oleme saanud mitmeid värskeid ideid, mida oleme omakorda kasutanud oma Eesti-sisestes tegevustes.

Rahvusvahelised organisatsioonid, kellega teeme tihedalt koostööd

Ülikoolid
- University of Essex
- The University of Sheffield
- London School of Economics and Political Science
- Technische Universität Berlin
- VU University Amsterdam

Uurimisinstituudid ja mõttekojad
- Luxembourg Institute of Socio-Economic Research
- Fondazione Giacomo Brodolini
- GHK Consulting
- Economic Policy Research Centre
- Freedom House

Rahvusvahelised organisatsioonid
- Euroopa Komisjon
- Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond
- Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut
- OECD

IDEED

Meid inspireerib mõte, et oma tööga aitame kaasa Eestit edasiviivate oluliste muutuste sünnile. Ühiskondlikuks arenguks on lisaks analüüsidele vaja ka uusi mõtteid, et harjumuspärane käitumine ei viiks paigalseisuni. Vabakonna organisatsioonina püüame välja pakkuda ideid ja eksperimenteerida lahendustega, mis toovad uut vaatenurka mõnele nn habemega probleemile. 2015. aastast on silmapaistvaim tegevus seotud Riigikogu valimiste - eelse debati sisustamise ja kommenteerimisega.

Praxis jälgib valimisi 2015

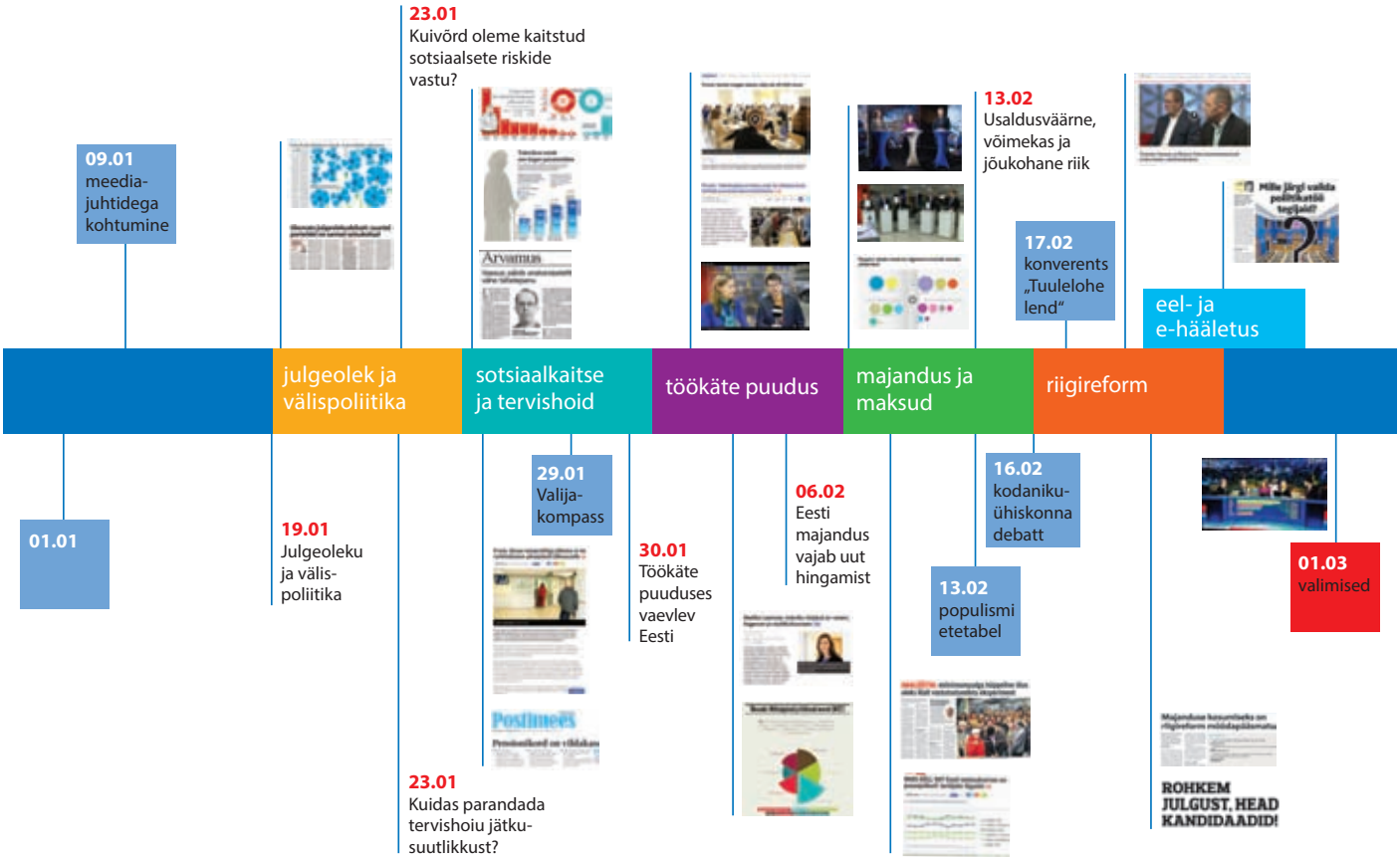

Valimiste-eelselt valmisid Praxises eri valdkondade koostöös viis teemapaberit, milles võtsime vaatluse alla Eesti arengu väljakutseid tervikuna, eri poliitikavaldkondade piire ületavalt. Sõlmküsimusi analüütiliselt ja kompaktselt adresseerivad teemapaberid olid järgmistel teemadel:

- Tööka̧te puuduses vaevlev Eesti – kust otsida ja leida lahendusi?
- Eesti majandus vajab uut hingamist.
- Valimislubadused tervishoius – kuidas parandada jätkusuutlikkust?
- Usaldusväärne, võimekas ja jõukohane riik.
- Kuivõrd oleme kaitstud sotsiaalsete riskide vastu praegu ja pärast valimisi?

Teemapaberites tõstatasime Eesti pikaajalise arengu tagamist puudutavaid küsimusi ja võrdlesime, kuivõrd poliitikud on pakkunud välja lahendusi nende valupunktide leevendamiseks. Loodud teadmised olid aluseks arvukatele avalikele debattidele, kommentaaridele ja arvamuslugudele.

Koos teiste vabakonna ja riigivalitsemise asjatundjatega juhtisime valimiste-eelses debatis tähelepanu populismile Riigikogusse kandideerivate erakondade valimisprogrammides. Analüüsides kõigi erakondade valimisplatvorme sõeluti esmalt välja 35 populistlikku lubadust ja loosungit, mida omakorda hindasid 112 erinevate elualade eksperti ja arvamusliidrit andes lubadustele hindeid. Nende hinnangute baasil koostati populistlike väidete edetabel, mis leidis häälekat vastukaja nii erakondade endi seas kui ka meedias, kuid lõppkokkuvõttes aitas valijail paremini ära tunda ja märgata populistlikke lubadusi.

Suurte väitluste kõrval jätkame ka väiksemate nügimistega, et anda oma panus uuenduslike lahenduste tekkele. Nii jõudis Praxise idee arendada edasi www.meieraha.eu veebilehte koolidele sobivaks riigieelarverakenduseks Arenguideede konkursil kümne finalisti sekka.

Valimiste jälgimisel seadsime fookusesse kolm peamist tegevust:

I Koostasime taustapaberid koos võtmeküsimustega Eesti arengu jaoks pikaajaliselt olulistel teemadel. Teemad olid seotud Praxise peamiste uurimisvaldkondadega nagu majandus, töökäte puudus ja demograafia, sotsiaalkaitse, riigireform. Analüüsisime tõstatatud probleeme ja trende, mõtestasime olulisemaid tegevussuundi, millega neid probleeme on võimalik leevendada või lahendada ning sõnastasime aruteluküsimusi.

II Võrdlesime erakondade lubadusi. Valisime välja konkreetsed teemad, mille osas pakkusime analüütilist võrdlust nii, et erakondade eristumine või sarnasused tuleks valijale selgelt esile. Aitasime valijal mõista, milles lubaduste taga olevad probleemid seisnevad; milliseid lahendusi erinevad parteid pakuvad ning kuidas need probleemi leevendavad. Koostasime ülevaate ka populistlikest valimislubadusest.

III Kommenteerisime erakondade programme ja seisukohti, panustasime avalikku arutellu ja osaleme Valijakompass 2015 koostamisel. Valijakompass aitas valijal mööda vaadata tavapärastest stereotüüpidest ning keskenduda sellele, mis on oluline igas toimivas demokraatlikus riigis – poliitika sõlmküsimustele.

Vabariigi Presidendi tänuüritus tunnustamaks Riigikogu valimistega seotud kodanikualgatusi

ARUTELUD JA OSAPOOLTE KAASAMINE

Panustame sellesse, et ühiskondlik arutelu oleks sisukas, edasiviiv ning looks laiema kaasamõtlejate ringi. Edasiviivad otsused sünnivad koostöös. Et tagada otsuste parim võimalik kvaliteet ning legitiimsus, peavad asutused kaasama huvirühmi ja avalikkust neid puudutavate otsuste kujundamisse. Kuna Praxise üheks tugevuseks on kaasamisprotsesside juhtimine ja nõustamine, olid sel aastal meie vedada mitmed olulised arutelud, seminarid ja konverentsid. Tõstatasime poliitikakujundajate ja sihtrühmade seas teemasid, mis vajavad mitmetasandilist koostööd.

Tõime kokku osapooli, et arutada riigi tulude üle

Kuivõrd on struktuurivahenditest olnud kasu maakondade arengule?

Praxise ja Centari koostöös ja Rahandusministeeriumi tellimusel korraldati 2015. aasta kevadsuvel 15 maakondliku aruteluseminari. Seminaridel arutasid maakondade omavalitsuste esindajad, maavalitsuste töötajad, maakondlike huvi- ja sidusrühmade esindajad selle üle, kuivõrd on struktuurivahenditest olnud kasu maakonna arengule ning mida oleks võinud teha paremini. Arutelude tulemused jõudsid lõpuks soovitustena struktuurivahendite planeerimise ning regionaalhaldusega tegelevate ametnikeni.

Kuidas riigi tulu kasvatada?

Seoses Riigikogu valimistega on riigi majandamine olnud viimasel ajal ühiskonna teravdatud tähelepanu all, palju on räägitud maksusüsteemi reformimise vajadusest. Seetõttu algatas Praxis Arvamusfestivalil arutelu „Kuidas riigi tulu kasvatada?". Riigi majandamise puhul räägitakse liiga palju kulude vähendamisest ja liiga vähe tulude suurendamisest. Antud arutelu eesmärk oli leida võimalusi riigi tulude suurendamiseks. Arutelu rajanes eeldusel, et riigi tulusid saab suurendada eelkõige läbi ettevõtluse toetamise ja targa maksustamise, mistõttu käsitletigi peamiselt ettevõtlusega seotud probleeme. Rõhuasetus oli maksupoliitikal. Debatis osalesid Kersti Kaljulaid, Viljar Arakas, Olari Taal, Kaidi Ruusalepp, Veiko Lember.

PRAXISE
mõttehommik

Üheks sisuka diskussiooni vormiks on juba aastaid olnud Praxise Mõttehommikud™. See on meie poliitika-seminaride sari, mis suunatud erinevatele sihtrühmadele, eesmärgiga pakkuda fokusseeritud vormis võimalust osaleda ühiskonna tulevikuvisiooni kujundamisel ideede varases faasis. Mõttehommikutel tutvustatakse üldjuhul värskelt valminud poliitikaanalüüse, nende olulisemaid järeldusi ning soovitusi poliitikameetmete arendamiseks. Mõttehommiku põhiväärtuseks on oluliste otsustuskohtade üle toimuv arutelu, milles osalevad antud teemaga seotud erinevad osapooled: ametnikud, poliitikud, kodanikuühiskonna- ja ettevõtlusorganisatsioonid, valdkonna uurijad ja eksperdid ülikoolidest ja teistest teadmusorganisatsioonidest.

2015. aastal jätkus Praxise mõttehommikute sari

Arutasime eelmise võrdõigusvoliniku Mari-Liis Sepperi juhtimisel mõttehommikul "Koolist tööle – uue põlvkonna valikud ja kasutamata võimalused" koos koolijuhtide, õpetajate, karjäärinõustajate, noorsootöötajate, üliõpilaste ning ministeeriumite ja teadusasutuste esindajatega, kuidas muuta sooliselt jaotunud erialavalikute tegemist ning teadvustada valikuid suunavaid ja hoiakuid kujundavaid olukordi. Norra riigi toetuste abil teostatud projektis „Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine üld- ja kõrgharidusse" toimunud mõttehommiku eesmärk oli leida lahendusteid, kuidas avardada uue põlvkonna võimalusi eneseteostuseks nii haridussüsteemis kui ka tööturul.

TUGI, ET TARGALT TEGUTSEDA: INIMESTE ARENDAMINE

Koolitus- ja arendustegevused on Praxise jaoks üks strateegiline viis, kuidas uuringute ja analüüside kaudu saadud teadmisi laiemalt levitada ning mõtteviisides ja kasutuspraktikates muudatusi esile kutsuda.

2015. aasta kekseteks märksõnadeks koolitusvaldkonnas olid põhjalikud **arenguprogrammid** ning **juhtide koolitus**. Tugevdasime oma positsioone avaliku teenistuse juhtide koolitamisel. Võitsime Rahandusministeeriumi kolme aastase hanke, kus meil tuleb perioodil 2015-2017 jooksul ellu viia 120le avaliku teenistuse keskastmejuhtidele põhjalik 15päevane juhtimisalane arenguprogramm. Lisaks pakume samale sihtrühmale 12 päeva ulatuses lühemaid juhtimisalaseid valikmooduleid.

Riigikantselei tellimusel alustasime 2015. aasta sügisel avaliku teenistuse juhtimistalentide programmi baaskoolitust. Selle käigus pakume kaheksale kõrge juhipotentsiaaliga noorele spetsialistile 21päevast arenguprogrammi. Lisaks algas Riigikantseleiga koostöös Newton IV programm. See programm on suunatud praegustele avaliku sektori keskastmejuhtidele, kellel on tugevad tippjuhtide eeldused. Newton IV on põhjalik ning uudne arenguprogrammi, kus 20 koolituspäeva vältel viiakse osalejad kokku avaliku sektori juhtimise Eesti ja rahvusvaheliste tippekspertidega. Koolitus toimub osaliselt Helsingis ja Londonis. Seda arenguprogrammi korraldame koostöös Eesti Disainikeskusega.

Lisaks avaliku teenistuse juhtide arendamisele õnnestus Praxisel võita ka SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital hange **vabaühenduste juhtidele** põhjalikuma **juhtimisprogrammi** läbiviimiseks. Selleks koostasime 9päevase programmi, mis oli välja töötatud vabaühenduse juhtide vajadusi silmas pidades, eesmärgiga tõsta nende juhitud ühenduste poliitikakujundamises osalemise võimekust.

Praxis teostas 2015. aastal läbi ka kolme pikemat arenguprogrammi väljaspool Eestit: Armeenias, Gruusias ja Moldovas. Need olid Eesti Vabariigi Välisministeeriumi poolt rahastatud arengukoostöö projektid ning seotud vabaühenduste võimekuse tõstmisega. Lisaks koolitasime Gruusias välja grupi kaasamise koolitajaid.

Suurte arenguprogrammide käivitumise tulemusena on võrreldes eelmise aastaga tublisti vähenenud meie koolitustel osalenute arv küündides 705 inimeseni. Samas on pea kahekordistunud koolitusmaht tundides, ulatudes 626 tunnini. Teisisõnu pakkusime 2015. aastal vähematele osalejatele põhjalikumaid programme.

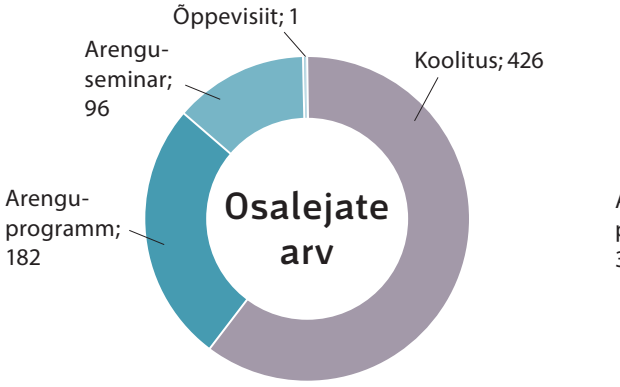

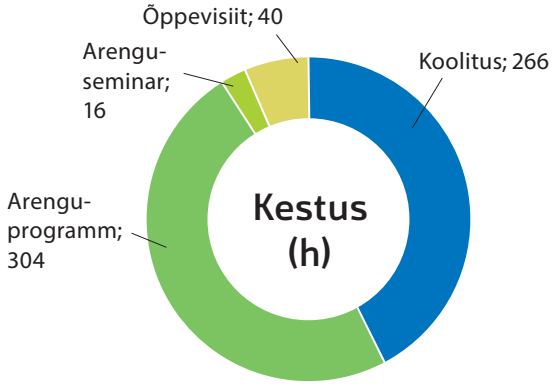

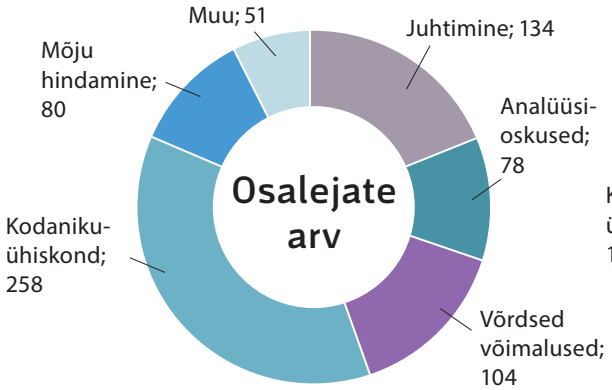

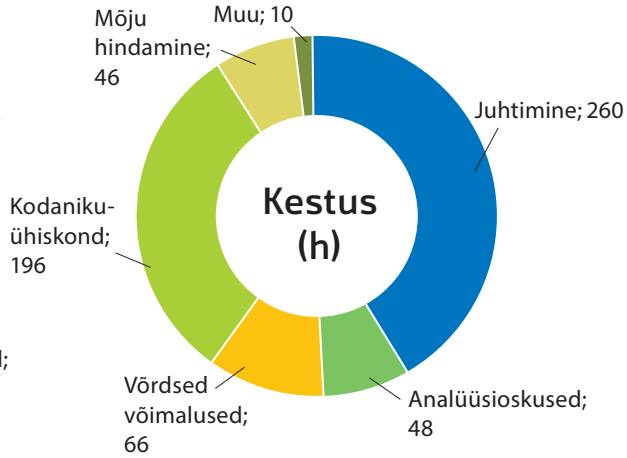

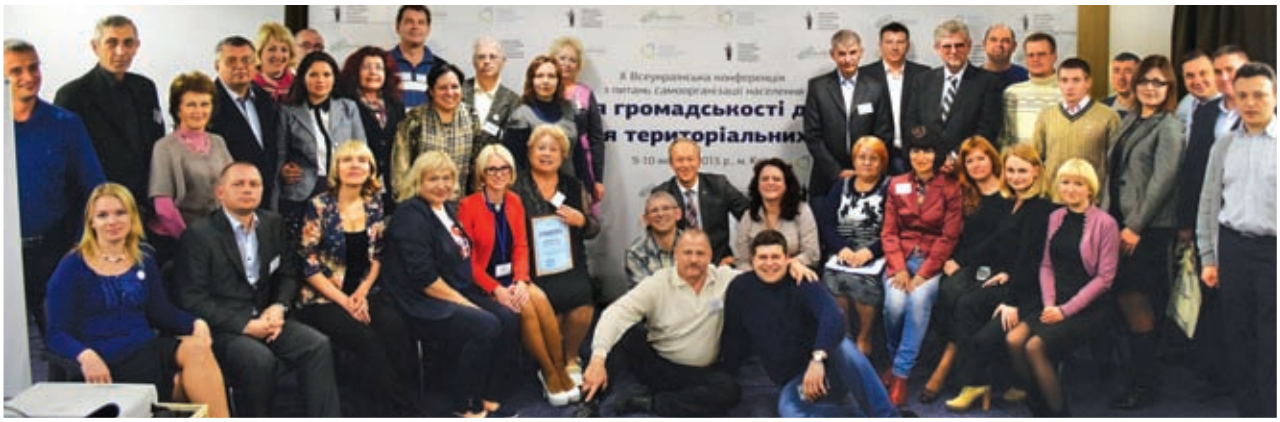
громадськості
територіальних

TEGEVUSSUUNAD
HARIDUS

Haridusvaldkonnas soovime oma tegevusega aidata kaasa targa hariduspoliitika kujundamisele, pakkudes ja vahendades poliitikakujundajatele ning teistele huvirühmadele selleks vajalikke teadmisi. Lisaks uusi teadmisi loovatele tegevustele tahame mõttekeskusena pidevalt jälgida hariduspoliitikas toimuvat, rääkides aktiivselt kaasa kesksetes hariduspoliitika aruteludes ja asetades rõhu arutelude teadmispõhisusele. Strateegias oleme välja toonud kolm peamist fookust, millele lähiaastatel soovime keskenduda. Need on õppe ja tööturu sidususe suurendamine, õpetamise kvaliteet ja võrdväärne ligipääs haridusele.

Haridusvaldkonna olulisemad tööd

Vajaduspõhise õppetoetuse analüüs. Analüüsi eesmärk oli uurida üliõpilaste teadlikkust ja rahulolu vajaduspõhise õppetoetuste süsteemiga ning selgitada välja, miks märkimisväärne osa taotlemisõiguslikke üliõpilasi ei ole seni veel taotlust esitanud. Analüüsi tulemused on sisend Haridus- ja Teadusministeeriumile nii õppetoetuse taotlemise tingimuste kui ka üldise poliitika rakendumise hindamiseks ja tõhustamiseks, samuti kommunikatsioonitegevuste planeerimiseks, et toetus jõuaks nendeni, kes seda õpingutel vajavad.

Erivajadustega noorte siirdumine koolist tööle. Uuringu eesmärk oli saada ülevaade tänasest olukorrast puudest või terviseseisundist tuleneva erivajadusega noorte koolist tööle liikumisel, selgitada välja, millised on selle protsessi peamised kitsaskohad ning leida võimalikud lahendused takistuste ületamiseks. Meie töö tulemused on Eesti Töötukassale ja ka teistele seotud osapooltele oluliseks sisendiks tööhõivereformi valguses teenuste ja toe pakkumisel erivajadustega noortele töö leidmisel, tööle asumisel ja tööl käimisel.

Erivajadusega noored noorsootöös. Jätkasime tööd noorteseirega, millega oleme tegelenud alates 2010. aastast. Noorteseire eesmärk on välja arendada ja ellu viia hästi toimiv ning ülevaatlik noorte elu ja toimetulekut kirjeldav seiresüsteem. Süsteem võimaldab riigi ja kohaliku omavalitsuse otsustajatel ning noortega tegelevatel spetsialistidel saada piisavat asja- ja ajakohast informatsiooni, et võimaldada teadmistepõhist lähenemist noore eluolu puudutavate otsuste tegemisel ning poliitika kujundamisel. 2015. aasta kohta koostasime järjekordse aastaraamatu Erivajadusega noored noorsootöös ning korraldasime traditsiooniks saanud Noorteseire konverentsi, kus arutleti erivajadustega noorte võimaluste üle erinevates noorsootöötegevustes osaleda.

Euroopa Komisjoni nõustamine Eesti hariduse ja koolituse küsimustes. Jätkame tööd Eesti esindajatena sõltumatute haridusekspertide võrgustikus, mis pakub analüütilist nõu ja tuge Euroopa Komisjoni hariduse ja kultuuri peadirektoraadile (DG EAC). Võrgustiku ülesanne on edendada tõenduspõhist poliitikakujundamist, toetada Euroopa Komisjoni tööd ning tugevdada poliitika mõju, pakkudes usaldusväärseid teadmisi, analüüsi ja poliitilisi suuniseid hariduse, koolituse, noorte- ja spordivaldkonnas. Meie töö tulemusel on Euroopa Komisjonis Eesti haridusteemadega tegelevad ametnikud paremini informeeritud Eestis tehtavate hariduse ja tööjõu oskustega seotud poliitiliste otsuste sisust, taustast ja erinevate osapoolte hinnangutest.

Immigratsioonitaustaga laste ja noorte haridusvõimalused Baltimaades – Praxise töö tulemusel on valminud inglisekeelne võrdlev ülevaade Balti riikide hariduspoliitikast rändetaustaga laste puhul. Meie töö pani aluse Baltimaade haridusministeeriumite vahelisele koostööle selles valdkonnas (toimus kolm kohtumist) ning lõime kontaktide võrgustiku, mida ministeerium kasutab teiste sama teema projektide puhul. Meie regionaalset initsiatiivi on esile toodud ka Euroopa tasandil.

Ülevaade 2015. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema 1: Võrdväärne ligipääs haridusele

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Vajaduspõhise õppetoetuse analüüs	Analüüsi eesmärk oli uurida üliõpilaste teadlikkust ja rahulolu vajaduspõhise õppetoetuste süsteemiga ning selgitada välja, miks märkimisväärne osa taotlemisõiguslikke üliõpilasi ei ole seni veel toetust teinud. Analüüsi tulemused on sisendiks Haridus- ja Teadusministeeriumile nii õppetoetuse taotlemise tingimuste kui ka üldise poliitika rakendumise hindamiseks ja tõhustamiseks, samuti kommunikatsioonitegevuste planeerimiseks, et toetus jõuaks nendeni, kes seda õpingutel vajavad.
Erivajadustega noorte siirdumine koolist tööle	Uuringu eesmärk oli saada ülevaade tänasest olukorrast puudest või terviseseisundist tuleneva erivajadusega noorte koolist tööle liikumisel, selgitada välja, millised on selle protsessi peamised kitsaskohad ning leida võimalikud lahendused takistuste ületamiseks. Meie töö tulemused on Eesti Töötukassale ja ka teistele seotud osapooltele oluliseks sisendiks tööhõivereformi valguses teenuste ja toe pakkumisel erivajadustega noortele töö leidmisel, tööle asumisel ja tööl käimisel.
Erivajadusega noored noorsootöös	Erivajadustega noorte võimalusi osaleda hariduses ja noorsootöös pole Eestis veel väga palju uuritud. Seetõttu on meie seekordne noorteseire aastaraamat väga oluline samm vajalikule infole lähemale, keskendudes erivajadustega noortele – nii nende kaasamisele noorsootöösse kui ka õppimisele formaalharidussüsteemis ja pärast õpingute lõpetamist tööturule suundumisele. Noorteseire aastakonverents andis võimaluse kokku tuua noortevaldkonna spetsialistid, praktikud ja erivajadusega noored, noortele, võimaldades laudkondlikes aruteludes täpsustada uuringute põhjal välja toodud kitsaskohti ning otsida toimivaid lahendusi, kuidas jõuda paremini erivajadustega noorteni.
Üliõpilaste sotsiaalmajanduslik olukord ja eluolu Euroopas EUROSTUDENT (jätkub 2016)	EUROSTUDENT on ainus üle-euroopaline võrdlusuuring, mis kogub andmeid kõrghariduse sotsiaalse mõõtme kohta, et hinnata poliitikate edukust ja tuua välja peamisi probleemkohti terves Euroopas. Selle uuringu andmeid kasutatakse nüüdsest koos Eurostati andmetega ametlikult Euroopa Komisjoni poolt kõrghariduspoliitika monitoorimisel ja kujundamisel. Praxis on rahvusvahelise projekti juhtliige.
Euroopa uurimisvõrgustik immigratsioonitaustaga laste ja noorte hariduse alal (Sirius võrgustik)	Praxise eestvedamisel toimus Eesti, Läti ja Leedu haridusministeeriumide esindajate ühine ümarlaud, kus arutleti riiklike meetmete tugevuste ja väljakutsete ning uusimmigrantide ja rändetaustaga õpilaste haridusega seotud meetmete rakendumise edukuse üle. Meie töö panustab sellesse, et migratsioonitaustaga ja vähemusrahvustest lastel oleks võrdsed võimalused hariduse omandamiseks nagu põlisrahvuselgi.
Kutsehariduse roll haridusest varajase lahkumise ennetamisel ja vähendamisel	Euroopa Liidu tasandil on tehtud mitmeid uuringuid ja analüüse, et hinnata, mõista ja adresseerida varajase haridusest lahkumise fenomeni, kuid seni teatakse küllaltki vähe kutsehariduse rollist selle probleemi ennetamisel ja lahendamisel. Rahvusvahelise uuringu eesmärk ongi mõista, kuidas ja kui tõhusalt saavad kutsehariduse valdkonna poliitika ja erinevad meetmed mõjutada varajase haridussüsteemist lahkumise probleemi ennetamist ja vähendamist. Praxis koostas poliitikaülevaate olukorrast Eestis.
Eesti integratsiooni monitooring 2015	Eesti integratsiooni monitooring on lõimumise valdkonda käsitlev süvauuring, mida on läbi viidud kahe kuni kolme aastase intervalliga alates 2000. aastast. 2015. aastal vastutas Praxis monitooringu kogu haridusvaldkonna analüüsi eest. Uuring on oluline, kuivõrd annab värske ülevaate hariduse rollist lõimumise protsessis, seda eelkõige läbi riigikeele õppe, noorte sotsialiseerumise ning rahvuste vaheliste kontaktide soodustamise.

Fookusteema 2: Õppe ja tööturu sidususe suurendamine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Teemapaber tööjõu olukorrast Eestis	2015. aasta Riigikogu valimiste eel soovisime tekitada ühiskonnas huvi kaasa rääkida olulistes küsimustes. Pidasime tähtsaks, et avalik debatt oleks kvaliteetne ja edasiviiv, mis ei kajastaks ainuüksi erakondade lubadusi, vaid võtab luubi alla ka tulevikku vaate ning looks arusaama olulistest Eesti ühiskonda mõjutavatest pikaajalisest valikutest ja otsustuskohtadest. Praxise haridusvaldkonna analüütikud panustasid teemapaberi koostamisse, mis andis ülevaate olulisematest trendidest ja väljakutsetest teemal „Tööka̧te puuduses vaevlev Eesti – kust otsida ja leida lahendusi?". Teemapaberi põhjal koostasime ka artikli Riigikogu Toimetistesse.
Euroopa Komisjoni nõustamine Eesti hariduse ja koolituse küsimustes	Meie töö tulemusel on Euroopa Komisjonis Eesti haridusteemadega tegelevad ametnikud paremini informeeritud Eestis tehtavate hariduse ja tööjõu oskustega seotud poliitiliste otsuste sisust, taustast ja erinevate osapoolte hinnangutest. Muuhulgas on Praxise ülesandeks olnud Eesti Konkurentsivõime kava haridussuuna tegevuste elluviimise jälgimine ja analüüs, sh kas tehtud muudatused on meie hinnangul kooskõlas hariduspoliitika väljakutsetega, samuti Euroopa Komisjoni riigipõhistele soovitustega.

Fookusteema 3: Õpetamise kvaliteet

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine üld- ja kõrgharidusse	Lõime ja testisime koos Praxise töö- ja sotsiaalpoliitika valdkonna analüütikutega sootundliku õpetamise ja soolise võrdõiguslikkuse teemalise täiendus-koolituskursuse tegevõpetajatele. Loodud kursuseid aitavad tõsta õpetajate teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse osas ja vähendada soostereotüüpseid hoiakuid tulevikus. Kursuseid pakutakse täienduskoolituskursustena ka edaspidi.

ÕPETAJATE LEHT • 13. VEEBRUAR 2015 ARVAMUS 5

Koolirõõm sooteadlikkuse kaudu

EVE MÄGI
Praxise analüütik

HELEN BIIN
Praxise analüütik

toovad õpilased oma eelnevalt kujundatud arusaamad kooli kaasa. Üus kesklond koolis eeldab sageli vaikset tegutsemist, pingis istumist ja vähe füüsilist liikumisruumi. Kui tüdrukutele, kellelt naiselikuks olemise kaudu eeldatakse stereotüübina pigem passiivsust kui aktiivset tegutsemist, valmistab vähemalt näiliselt poistega võrreldes niisugune keskkonnamuutus vähem probleeme, siis poisid, kes on soostereotüüpsetele rolliootustele harjunud vastama jõuliselt, näitavad kujunenud olukorras varjamatult oma frustratsiooni. Tegelikult on tüdrukute ja poiste unistused sarnased, mõlemad on ambitsioonikad ja võistlushimulised, mõlemaid inspireerib edu ja võim, kuid viisid nende väärtuste tavad statistilised näitajad, analüüsid ja uuringud. Meie hariduselu on Euroopa Liidu riikidest pea kõige enam soolisesti jaotunud – et on põhikoolist väljalangenutest ligi kolmveerand poisid, õppeedukus on sooti eriney, hariduvaliikad nii põhi- kui ka

SOOTEADLIKKUSE KURSUSED ÕPETAJATELE

Aprillis ja mais toimuvad Tallinnas ja Tartus üldhariduskoolide õpetajatele suunatud tasuta täienduskoolituskursused sooteadliku õppe teemadel. Täpsem info ja registreerimine info@praxis.ee.

Kõnekas on ka, et hoolimata kõrgemast haridusest võrreldes meestega, on Eesti naised juhtivatel kohtadel alaesindatud. Teisisõnu pole meie haritud ja tarkade naiste potentsiaal tööturul piisaval määral kasutatud ja riigi pakutav haridus toob ühiskonnale vaid osa võimalikust tulust ja arengust.

Antud probleemide teadvustamisele on suunatud mõttekoja Praxis projekt „Koolise vördõigusliikluse loimine- ja arendamine" Norra toetustel ellu viidavate tegevuste eesmärk on murda soolised stereotüübid ning nende edasikandumise tsükkel eelkõige üldhariduskoolide õpetajatele ning praegu veel ülikoolides õppivatele tulevastele õpetajatele

ASJATUNDJA HINNANG

Süsteemi tuntakse vähe

Eesti hariduse pikaajaline murekoht on õpilaste väljalangemine koolist. Huvitavat kombel ei maini peale Rahva Ühituse Erakonna (RÜE) seda probleemi keegi teine. Samas ei selgu RÜE vastustest, mida kavatsetakse ette võtta. Erakonna seisukohad jäävad üsna loosungilikuks.

Õpetajaameti väärtustamine on kõigi erakondade vastustes ühel või teisel moel välja toodud. Isamaa ja Res Publica Liit (IRL), Keskerakond (KE) ja Reformierakond (RE) on kõinud välja konkreetsed eesmärgid, samas RÜE on panustanud õpetajate ühekordsele lähtetoetusele ning Eesti Vabaerakond (EVE) kõneleb üldisemalt vaid ühiskondlikust holakust. RE ja KE räägivad ka õpetajate töökeskkonna parandamisest (töökoormuse, bürokraatia vähendamine).

Hariduse sisulise poole pealt on uue õpikäsituse kui Eesti elukestva strateegia ühe põhilise eesmärgi selgelt ära märkinud IRL, teistes vastustes võib märgata sellele vaid teatud vihjeid. Koolis õpitu tagavam seostamine praktiline eluga ja/või elus hakkamasaamise toetamine on siiski mihmele erakonnale oluline – RÜE mainib tööharjumuse kujundamist, IRL praktika osatähtsuse tõstmist, RE paneb rõhku majandusalaste ja igapäevaelulisele teadmiste arendamisele.

Digioskuste kui haridustrategia samuti ühe olulise teema kajastamist on pidanud vajalikuks RE.

Koolivõrgu küsimuses paistab silma KE põhimõtteline vastandumine teistele erakondadele, toonitades igal juhul kodulähedaste gümnaasiumide hoidmise tähtsust. Teised erakonnad leiavad, et keskhariduse omandamisel ei ole kodulähedus põhimõte esmatähtis, pigem on tähtsad kvaliteet ja valikuvõimalused.

Mõnest vastusest (eelkõige RÜE) paistab kahjuks läbi ka praeguse hariduskorralduse ja -süsteemi väheme tundmine.

LAURA KIRSS
sõltumatu mõttekoja Praxis hariduspoliitika analüütik

SAHA TULEB ISE. Õppetoetuse automaatsest maksmisest lõikavad kasu need tudengid, kelle vanemad teenivad ümbrikupalka.

Tudengid ei usalda õppetoetuse maksmise korda

OLIVER KIRD
reporter

Kaks aastat pärast õppetoetuste reformi algust

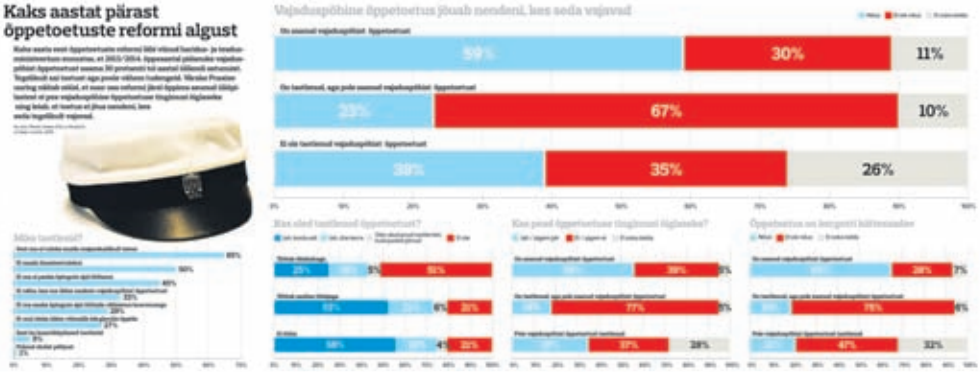

Praxis: koolist langeb aastas välja üle 20 000 noore

Andres Einmann 9. veebruar 2015 07:49

Foto: Scanpix

Suure erialase hariduseta inimeste osakaalu ning madala elukestvas õppes osalemise määra üks oluline põhjus on suur koolist väljalangevus, alnuliksi 2012/2013. õppeaastal langes Eesti haridussüsteemist välja üle 20 000 noore.

Praxis: Valimisplatvormides pole terviklahendust töökäte puuduse leevendamiseks (16)

04. veebruar 2015 18:08

www.DELFI.ee

Tõstburg lauvõõrjaks Foto: Andres Putting

Eesti üks põhiprobleeme on töökäte kiire vähenemine, erakondade platvormid on sel teemal aga lünklikud. Praxise analüütikud tõdevad, et kuigi valimisplatvormides pakutakse välja

Eesti tudeng sarnaneb Põhjala üliõpilasega

ANNELI AMMAS
reporter

Eesti üliõpilased on vanemad kui enamikus Euroopa riikides, õpivad kaua, töötavad õpingute kõrvalt, neil on juba lapsed, elavad iseseisvalt, vanematest lahus, näitas 30 Euroopa riigi üliõpilaste uuring Eurostudent.

Mõõdunud kevadel seitse aastat kestnud õpingud lõpetanud 28-aastane Hanna Tiits on pea igas mõttes olnud tüüpiline Eesti üliõpilane: iseseisev, eesmärgtõpirane, õppinud kaua.

Pärast keskkooli astus naine ülikooli, hakkas kohe ka iseseisvalt elama ning asus juba teisel semestril õpingute kõrvalt tööle. Esimestel kuudel töötas ta poole kohaga, aga siis juba täiskohaga ja seda oma erialal, infoteadusega sobival alal. Pidevat rahalist toetust ei ole ta oma vanematelt saanud, küll aga riigilt heade tulemuste eest õppetoetust.

Tiits lõpetas kolme aastaga bakalaureuseõppe ja jätkas seejärel magistriõpinguid. Lõpetas selle ja siis võttis aasta pausi ning jätkas teisel erialal magistriõpinguid. Teistkordse magistriõppe ajal sünnitas poja ning käis magistritöö tegemise ajal pooleks aastaks Erasmuse programmi raames Maltal ülikoolis, kusjuures nii laps kui ka isapuhkusel elukaaslane olid tal tooma kaasas.

Vaid ühe näitaja poolest, mida rahvusvahelises uuringus mõõdeti, kuulub Tiits vähemuse hulka – tema vanemad ei ole kõrgharidusega.

«Rahvusvahelises võrduses on Eesti üliõpilaste seas väga suur hulk kõrgharidusega vanemate lapsi – ligi 70 protenti, mis ei vasta ühiskonna üldisele jaotusele haridustasemelärgi,» kommenteeris mõttekoja Praxis hariduspoliitika suunale seoses hariduse kättesaadavusega.

Õpingud ja töö käsikäes

Eriti paistavad vahed avaliik-õigusliike kõrgkoolide üliõpilaskonnas – seal on võrreldes teiste kõrgkoolidega veel rohkem kõrgharitud vanemate lapsi.

29 Euroopa riigi võrduses, kus on ka mitmeid endise Nõukogude Liidu riike, paistab Eesti koos Põhjamaadega mitmegi näitaja poolest silma.

«Eestis on kõige rohkem neid, kes on õpingute ajal vähemalt võtnud, ja seda näitajat rahvusvahelises võrduses pigem positiivsena. See tähendab, et meie kõrgharidus on paindlik, et ülikooli saavad tulla ka need, kellel on näiteks juba lapsed – neid on vähemalt meie üliõpilastest,» nimetas Haaristo.

Ta lisas, et Eestis vaadatakse pigem negatiivselt, et üliõpilased akadeemilist puhkust võtavad ja õpinguid venitavad.

Kui 15 aastat tagasi oli 70 protsenti meie üliõpilastest alla 25-aastased, siis nüüdseks on neid jäänud 57 protsenti ning tudengite keskmine vanus on 26 aastat. Tõsi, see on veel mõni aasta vähem kui Põhjamaade üliõpilastel.

«See on põhjamaine käitumine, et töötad, teenid raha ja kool on veel lisaks,» nimetas Haaristo, kes on ka Eurostudenti uuringu rahvusvahelise juhtrühma liige. Ta lisas, et Eestis on rahvusvahelises võrduses kõige suurem nende õppivate ja töötavate tudengite osa, kelle töö on lähemalt seotud ka õpitava erialaga.

Euroopas peetakse oluliseks ka üliõpilaste rahvusvahelist liikuvust ehk et õpingute ajal vähemalt korra kõiakse mõnes teises riigis üliõkoolis tudeerimas või praktikal.

«Euroopas on seatud eesmärk, et vähemalt 20 protsenti üliõpilastest omandaks õpingute ajal kogemuse mujal riigis,» lausus Haaristo. «Meil on Eurostudenti uuringu andmete järgi 23 protsendil mingi rahvusvaheline kogemus – see võib olla ka lühijaline, näiteks suvekool või keelekursused.»

Semestriks või kaheks on välismaal õppimas käinud 14 protsenti kõrgharidusega vanemate lastest ja seitse protsenti madalama haridusega vanemate lastest. See näitab ka võimalaste erinevusi lähtudes vanemate hariduset, aga samas on kõigi vanemate laste seas üle kolmandiku neid, kes soovivad välismaal õppimise kogemust saada. Need näitajad on üsna sarnased Põhjamaadega, aga kõrgemad võrduses Läti ja Leeduga.

Varandusliik ebavõrdsus paistahki rahvusvahelise uuringu taustal kõige suurema puudusena Eesti kõrghariduses.

Tiits mõtles välismaisteks õpingutele juba bakalaureuseõpingute alguses, aga esialgu jäi see vaid mõtteks. «Maltal käik andis kõik, mida tahtsin: sai käidud, issendale tõestatud, et ma pole see tüüp, kes tahaks päriseks välismaale minna,» soovitas ta välisüliõkoolis enda proovilepanekut kõigile üliõpilastele. «Muidu hakkab aastate pärast kripeldama, et pole kusagil käinud.»

Vaid tudengite sissetuleku suuruses pole Eesti üliõpilased ülemerenaabritega samas kategoorias.

Vaid tudengite sissetuleku suuruses pole Eesti üliõpilased ülemerenaabritega samas kategoorias. Kui Norra tudengi keskmine sissetulek on liigi 2500 eurot ja soomlastel liigi 1400 eurot, siis Eestis on see alla 600 euro. Samas on ka riikide elatustase erinev ja näiteks Norra tudengitest ligi pooled peavad oma majandusliikku toimetulekut rasketks. Soomlastest ja eestlastest kurdab tõsisemate raskuste üle vaid veidi üle neljandiku.

Enamik üliõpilastest töötab nii Eestis kui ka Põhjamaades – vähemalt magistriõpingute ajal. Kas töötamine on vähenenud pärast 2013. aasta sügisel alanud kõrgharidusreformi, kui õppida saavad tasuta kõik, kes piisavas mahus õppeülesandeid täidavad ja võivad saada ka vajaduspõhist õppetoetust, Eurostudenti uuring veel ei näita. Üliõpilasi küsitleti 2013. aasta kevadel.

Haaristo oli natuke skeptiline, kui palju õppetoetuste võimalus mõjutab palgatööst loobumist. «Kuna toetuse summa on väike ja Eesti üliõpilased, kes täiskohaga töötavad, on harjunud päris suure palgaga, mis mõjutab harjumusi, eluviisi – kas nad siis ikka loobuvad palgatööst ja lepivad toetuste näol madalama sissetulekuga?» arutles Praxise analüütik.

Vanemate toetus mõõdustab Eesti tudengite sissetulekutest vaid viendiku – kui sedagi. «60 protsenti nende tudengite sissetulekutest, kes kodus vanemate juures ei ela – ja neid on üle poole üliõpilastest –, sõltub palgatööst,» nimetas Haaristo.

Oma kooliga ülirahul

Uuring näitab sedagi, et üliõpilaste sissetulekute erinevus on väga suur – on neid, kes võivad arvestada üle 1000 euroga, Eesti keskmisega kuus ja neidki, kes võivad kulutada vaid veidi üle 200 euro kuus. «Ühes otsas on need, kes töötavad, ja neil on suurem sissetulek, ning teises need, kes elavad õppetoetustest,» võrdles analüütik.

Varanduslik ebavõrdsus paistahki rahvusvahelise uuringu taustal kõige suurema puudusena Eesti kõrgharidusses.

Väga positiivselt suhtuvad Eesti üliõpilased meie kõrgkoolidesse – nii õppekvaliteedi kui ka õpitingimuste ja kõrgkoolide töökorralduse mõttes. Need on ühed kõrgeimad näitajad 30 riigi võrduses.

Tiits, kes alustas oma õpinguid kahekesa aastat tagasi, tõdes, et selle aja jooksul on õpitingimused kõrgkoolides – ta on õppinud nii Tallinna Ülikoolis kui ka Tallinna Tehnikaülikoolis – hüppeliselt muutunud.

«Küll teises magistris tehnikaülikoolis käisin, mõtlesin, et kus nüüd oleks hea üliõpilane olla,» lausus ta. «Samas Maltal olid tingimused ikka natuke paremad.»

Hanna Tiits oma kaheaastase poja Georgiga.
FOTO: LIIS TREIMANN

Erakonnad on ettevaatlikud koolivõrgu lubadustes, ega selgita, kui suuri muudatusi nad pooldavad (2)

11. veebruar 2015 18:17

Nuuka kõll

Praxis: erakonnad on koolivõrku puudutavates lubadustes ettevaatlikud

Helen Mihkelson, reporter 11. veebruar 2015 16:43

Foto: Urmas Luik / Pärnu Postimees

Poliitikaanalüütiku keskuse Praxis analüütikust nõuhtub, et kõik praegused parlamendierakonnad on koolivõrgu teemal nõngi nõõral oma programmides kajastanud, tuues ära teatud eelistused.

MAJANDUS

Majanduspoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti majanduse teadmistemahukuse ja innovaatilisuse suurendamisele ning rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele. Selleks analüüsitakse majanduskeskkonda mõjutavaid võtmeprobleeme, algatatakse majanduspoliitilisi diskussioone ja dialooge ning tehakse ettepanekuid majanduskeskkonna parendamiseks nii valitsusele kui ka ettevõtetele. Lähiaastate peamised teemad on seotud majanduse konkurentsivõime kasvu, teadmispõhise ettevõtlus arendamise, riigi raha tõhusama kasutamise ning loodusressursside säästlikuma kasutamisega majanduses.

Majandusvaldkonna olulisemad tööd

Merendussektori tööjõuvajaduse uuring. 2015. a. jätkus tööjõu oskuste ja vajaduse hindamise fookusteema merendussektori vajaduste uuringuga. Uuringu eesmärk oli hinnata, millise merendusharidusega inimesi ja kui palju on Eesti tööturul järgmise 10 aasta jooksul vaja, eristades vajadust nende järele ametikoha ja haridustaseme lõikes. Uuringu tulemusena leiti, et aastaks 2025 on sõltuvalt realiseeruvast arengustsenaariumist juurde vaja 670–978 merendusharidusega spetsialisti. Kõige enam on tööturul puudus inseneridest ja mehaanikutest. Tulevikus suureneb ka merendussektoris vajadus IKT-valdkonda tundvate töötajate järele. Tööandjate hinnangutele tuginedes võib tõdeda, et senisest enam on vaja merendushariduse andmisel pöörata tähelepanu praktikakorralduse tõhustamisele ja mitmekesistamisele ning üldisi kompetentse arendavate õpiviiside lisamisele õppekavadesse.

Mitmekesisus Eesti ettevõtetes. Mitmekesisus ettevõttes tähendab kõigis inimestes peituvate eripärade olgu see siis rahvus, sugu, kultuuriline või hariduslik taust rakendamist majandusliku edu saavutamiseks ning rahvusvaheline kogemus kinnitab, et mitmekesisuse soosimine võib anda positiivse tõuke ettevõtte arengule. Uuringus kirjeldati mitmekesisuse hetkeolukorda Eesti ettevõtetes ning analüüsiti ettevõtete mitmekesisuse ja ettevõtete majandusnäitajate seoseid Eestis rohkete arvandmete alusel. Uuring kinnitas, et mitmekesisus võib olla ka Eesti ettevõtete konkurentsieelis ja võimalus eristuda, mida võiks teadlikumalt kasutada ettevõtte arendamisel.

Töökohtade loomine rahvusvaheliseks sündinud ettevõtetes. Uuring selgitab, kuidas rahvusvaheliseks sündinud ettevõtetes luuakse uusi töökohti, analüüsides nii organisatsiooni struktuuri, töökohtade loomise põhjuseid ja takistusi, värbamisega seotud tegevusi, loodud töökohti iseloomustavaid tegureid kui ka uute töökohtade mõju ettevõttele ja tuleviku tööjõuvajadust. Uuringu tellijaks oli Eurofound ja uuringusse kaasati nelja EL riigi ettevõtted. Uuringu tulemused avaldati *European Restructuring Monitor* 2015 aruandes ja need on sisendiks Euroopa Komisjonile vastavasisuliste poliitikate väljatöötamiseks. Praxis teostas juhtumianalüüsid kolme Eesti rahvusvaheliseks sündinud ettevõtte kohta.

Perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate keskkonna valdkonna rahastamisvahendite eelhindamine. Uuringu eesmärk oli välja töötada ettevõtete tõhusamat ressursikasutust toetavale meetmele sobiv riiklik rahastamislahendus, mis vastaks kõige ressursimahukamate tööstusharude (mäetööstus, toiduainetööstus, puidu-, paberi-ja tselluloositööstus ja mineraalsete materjalide töötlemine) reaalsele huvile ja valmisolekule. Koostöös Ernst and Young Baltics ASiga leiti, et riiklik sekkumine on põhjendatud ja vajalik, sest vastasel juhul jääksid ettevõtete energia- ja ressursitõhususe investeeringud teostamata. Leiti, et soovitud eesmärgi saavutamiseks on asjakohane rakendada tagastamatut toetust, sest finantsinstrumendid ei aitaks energia- ja ressursitõhususe investeeringute takistusi ületada.

Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite mõju regionaalarengule. 2015. a. jätkati ka 2007-2013 struktuurivahendite (SV) tulemuslikkuse hindamisega. Seekord oli hindamise fookuses SV mõju regionaalarengule. Koostöös Rakendusuuringute keskus CentARiga leiti, et struktuurivahendid on märgatavalt aidanud kaasa maakondade arengule, kuid ei ole toonud kaasa olulist piirkondade vaheliste arenguerinevuste vähenemist. Omavalitsused hindasid kõrgelt investeeringuid vee- ja jäätmemajandusse, toetusi haridusvõrgu korrastamisele ning tööturutoetusi. Uuringu tulemusena juhiti tähelepanu nii riigi regionaalpoliitika planeerimise ja rakendamise kitsaskohtadele, kui maakondliku planeerimise ja seire nõrkustele.

E-ekspordi edendamise kontseptsioon ja tegevuskava. Aasta teises pooles alustati uuringuga, mille eesmärk on hinnata riigipoolse sekkumise vajadust e-ekspordi arendamiseks ning välja töötada sekkumisloogika e-ekspordi arendamiseks koos tegevuskava ja sihtväärtustega. Selleks analüüsitakse e-kaubanduse ja e-ekspordi üldisi arenguid, e-ekspordi kasutamise määra Eestis ning ettevõtete e-ekspordi piiranguid ja takistusi. Samuti teostatakse rida intervjuusid ja fookusrühma arutelusid eksportööride, ettevõtluse tugiorganisatsioonide ja ekspertidega. Uuringu tulemusena valmivad ettepanekud, kuidas riik saaks kõige tõhusamalt e-ekspordi arengut toetada ja seeläbi aidata kaasa kogueksportori hoogustumisele.

Ülevaade 2015. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema 1: Majanduse ja majandussektorite konkurentsivõime kasv

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Eesti merendussektori tööjõuvajaduse uuring (algas 2014)	Uuring on sisendiks Eesti merendushariduse kontseptsiooni väljatöötamisel ja Eesti merenduspoliitika edasiarendamisel. Selle tulemusi saab kasutada sisendina tööturu vajaduste ja oskuste seiresüsteemis OSKA. Uuringus toodud ettepanekud on heaks allikaks õppekavade täiendamiseks ja arendamiseks.
Mitmekesisus Eesti ettevõtetes (algas 2014)	Esmakordselt Eestis uuriti ettevõtete juhatuste mitmekesisust ja selle mõju ettevõtete majandustulemustele. Juhtisime poliitikakujundajate ja ettevõtjate tähelepanu sellele, et mitmekesisusest (soolisest, vanuselisest, hariduslik, rahvuslik, jne) saavad suurimat kasu ettevõtted, kes üritavad aktiivselt luua mitmekesisusega arvestavat töökeskkonda ning kasutavad mitmekesisusest tekkivaid eeliseid teadlikult ära.
Töökohtade loomine rahvusvaheliseks sündinud ettevõtetes	Aitasime kaasa rahvusvaheliseks sündinud ettevõtete majandusliku potentsiaali väljaselgitamisele ja nende ettevõtetele sobivate toetusmeetmete väljatöötamisele. Eesti ettevõte juhtumiuuringud on oluliseks sisendiks koondanalüüsile, mis ilmub 2016. a.
E-ekspordi edendamise kontseptsioon ja tegevuskava (valmib 2016)	Uuringus selgitatakse välja, millised on peamised takistused e-ekspordi arengule Eestis ning pakub välja konkreetsed tegevused, kuidas saaks riik toetada e-ekspordi arengut, hinnates ka erinevate meetmete kulutõhusust.

Fookusteema 2: Riigi raha tõhusam kasutamine ja maksumuudatuste mõju arvestamine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate rahastamisvahendite eelhindamine	Uuringu ülesandeks oli leida riigile eesmärkide saavutamiseks sobivaid finantseerimisskeeme. Selgus, et esialgu planeeritud finantsinstrumentide kasutamine ei tooks kaasa ettevõtete käitumise muutust ja ressursitõhususe suurendamiseks on siiski kõige sobivamad otsetoetused.
Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite mõju regionaalarengule	Uuring tõi esile, millistes valdkondades on SV raha kasutamine andnud regionaalselt parimaid tulemusi. Tõime välja edutegurid ja kitsaskohad SV regionaalsel rakendamisel, millega arvestades saaks tulevikus regionaalarengu toetuste mõju piirkondade arengule suurendada.

Fookusteema 3: Jätkusuutliku arengu tagamine ja ressursside säästlikum kasutamine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate rahastamisvahendite eelhindamine	Uuringu tulemusena mõistavad poliitikakujundajad paremini, kuidas ettevõtted langetavad investeerimisotsuseid ressursitõhususe suurendamiseks ning mis on peamised takistused selliste investeeringute teostamiseks.

Fookusteema 4. Teadmispõhise ja piirkondlikult tasakaalustatuma ettevõtluse arendamine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite mõju regionaalarengule	Uuringus käsitleti ühe teemana ka regionaalse ettevõtluse arengut. Toodi esile, et praegused ettevõtlustoetused ei arvesta piisavalt piirkondlike eripäradega, on liialt lisandväärtuse kasvule ja ettevõtlusele orienteeritud. Soovitati anda starditoetuste üle otsustamine pigem maakondlike arenduskeskuste pädevusse ning jagada rohkem infot EASist keskselt antud toetustest ka maakondadega.

Praxise tegevuste mõju suurendamiseks osales majanduspoliitika programmi juht Katrin Pihor ka kahe töörühma töös:

- Riigihalduse ministri Arto Aasa poolt kokku kutsutud Haldusreformi ekspertkomisjoni töös, andes nõu ja tagasidet Haldusreformi kontseptsiooni ja eelnõu väljatöötamisel;
- Kutsekojas ESF toel käivitunud Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi nõunike kogus, nõustades Kutsekoda tööturu seire metoodika väljatöötamisel.

Eesti firmasid juhivad liiga ühesugused inimesed

Uuringud näitavad, et edu toovad ettevõttele just võimalikult erinevad juhatuse liikmed.

Rita Aljas

Erinevad inimesed teevad koos paremaid otsuseid kui ühesugused inimesed, väidavad uuringud. Ometi ei kipu Eesti ettevõtted seda reeglit kasutama, sest nõnsa firmade enamus on tihi ainult mehed või ainult naised või koosneb juhatus 100% eestlastest või muulastest.

See selgus poliitikauuringute keskuse Praxis uuringust, milles osaleb kõigi 25 000 Eesti ettevõtte juhatust ja seda, kuivõrd tähendab mitmekesisem juhatus paremaid või halvemaid majandustulemusi. Mõnedesse vaadeldi sou, rahvust, vanust, terviist ja soo staatust.

Tulemused näitavad, et juhatuse liikmed on tõenäolisemalt keskealised meesterahvastest mehed. Suurimad käärid piirvad rahvuse poolel, sest ainult 9% firmades on juhatuses eestlased kõrval mõne teise rahvuse esindajanga.

Nii suur vahe tõlgeta ka uuringu autorid, Praxise analüütikud Mari Reili ja Miko Kupsi. Ühelt tõdemuselt nad, et juhatused peegeldavad tõhjat.

Juhatused koosnevad peamiselt keskealistest eesti meestest

Mitmekesisuse plussid ja miinused

Euroraha pole võluvits

Eesti omavalitsused on saanud viimase seitsme aasta jooksul Euroopa Liidult neli miljardit eurot, kuid see ei ole maakondade erinevusi vähendanud, selgus mõttekodade Praxis ja Centar analüüsist «Euroopa struktuurivahendite mõju regionaalarengule 2007–2013».

«Harjumaa inimeste elu on ikka parem kui näiteks Põlva- või Võrumaal. Kuigi regionaalarengu eesmärk on vähendada Harjumaa osatähtsust sisemajanduse kogutoodangus ja ka rahvastikus, pole seda toimunud,» tõdes mõttekoja Praxis programmijuht **Katrin Pihor**.

Uudised

Praxis: hoolimata tulevase koalitsiooni koosseisust on oodata tööjõu maksukoormuse vähenemist (1)

Poliitikauuringute keskus Praxis valimislubaduste analüüsiks selgus, et erakonnad on teadvustanud lõnet tööjõu ja kapitali maksukoormuse vahel ning kõik erakonnad lubavad mingi kujul seisalemaksu alandamist.

REPLIIK

Mitmekesisus parandab tulemust

Uuringud on näidanud, et mitmekesisusega arvestamine ja mitmekesisuse teadlik juhtimine ettevõtetes mõjutab positiivselt tulemuslikkust.

MARI REILI

Mitmekesisus tähendab siin kontekstis, kas ettevõtes on erinevat vanusest, soost või rahvusest inimesi, kas neil on erinevad usulised tõekspidamised või ka näiteks puue.

Praxis uuris mitmekesisuse olukorda ka Eesti ettevõtete juhatustes. Selgus, et kõige suurem edasiminek olnud kõrgtehnoloogiaettevõtetes ja jaoginet kvalitetsiid parandamisen. Kui 2007. aasta algul oli ehkestimetsi vet juevate inimesi osakaal Eesti eri maakondades 0,9–88,5%, siis 2013. aastal 0,6–54,6%.

Tõnult ei ole maakondade erinevused vähenenud, ehkki see on vähemalt osalt regionaalsetesse erinevustesse. Ühes valdkondades on erinevused langi suurenenud: näiteks poisi-, pangar ja arsitektuuse kõrgetasemeline on mõnes maakonnas halvenenud (nõjuutes on ona teenuseid näiteks lõbustusi e-kajal). Mure on ka selles, et kui näiteks tõdine internetiühendus on hea, siis maakondade kaugemates nurkades on sellega endiselt probleeme.

Surnud ring

Mõneti peitub arengueriinvuse jätt surnud ringis: noorsu e saavadki need, kes on võimekamad. „Tõenäoline jaguneriine saamaid iiberb poeb poliitikud või ärietigilisteni vajadusteni lähtevad otsused, näiteks Järvamaal Mõnnimäe ehitus," selgitas töö teine autor Epp Kallaste (Center). „Teine osa tulemusi aga kohaliku tasandi võimekusest ja omanesi tõenäoliselt tasolesta." Näiteks ettevõtlusse valdkonnas pole seatud regionaalseid eesmärke, vaid raha saavad lõtsalt aktiivsemad kohalikud omavalitsused. Ja nii ongi vastavad lõtsud erilõige maakondadesse, kus juba piirgu on ettevõtlusega paremad lood.

Ehteõrdlus tuleneb selleest, et eurotoetuste eesmärki ega jagamisviisi ei ole niisti jõuavad läbi nõlehlad. Samuti olekn vaja rohkem piirkonna erijaos arvestavad meetmeid, mitte kõigile võimsusli sõstud siinsetegiat. „Mõnes maakonnas näeks tõstada ettevõtlusbuumat, samas kui teises tõgeleda pigem olemasoleva ettevõtlusse hoidmisega. Mõnes piirkonnas tagab ühistransport paremu toimimise tõsiselt arendamine, samas kui mõnes teises on raja mõelda hõõrasuutude sõitva ühistransportühenduse väljaõõtamisele," selgitas Pihor.

Ühes valdkonnas ei ole Eesti pisarudi jagatuke tertsiaalsete ülikoolide suhtes ühtsuse saamiseks, ütlesid uurijad. Ülikoolid ise ei ole Vesmaa hakkab seid tõenäoliselt saama seniseni tõhkem.

Kõige rohkem kerkusi elanike kohta on saanud Järvamaa: seal on läks riskimõõt (kerkusi kokku üle 30 miljoni eurot).

Euroraha on Eestis jagatud liiga suvaliselt

Eurotoetused on küll kõigi maakondade elu parandanud, ent arengueriinevusi need vähendanud ei ole.

Rita Aljas

Aste: „Kas sa ei tahaks maalle ärisida, kuhupoole ma sin peaksin minema?" „See sõltub suunast sellest, kuhu sa tahad välja jõuda," ütles Kate. „Mulle on enam-vähem tõenäõik, kuhu," vastas Alex. „Sin ei ole tõhis, kuhupoole sa lähed."

Raamatust „Alice Imedemaal" pärit lõigupa võtsin ülle esiletõstud euroraha mõju uuringu tulemusli kokku üks selle autoreid, Praxise mõttekoja juhatuse liige Katrin Pihor. Eurotoetuste regionaalsi mõju ei ole Eestis piisavalt planeeritud ega suunatudki, ka on regionaalarengu olnud pigem formaalne ja teinejõgulise eesmärk kui peiteriteri. See selgus Praxise ja rakendusuuringute keskuse Centar tehtud analüüsist, mis käsitles aastail 2007–2013 jagatud eurotoetusi (vasta graafik) ja nende mõju.

Tõsi, positiivne on see, et tõnu eurotoetustele eluvad kõik maakonnad märkimisväärselt suurenisi kui 2007. aastal. Valdkonniti on kõige suurem edasiminek olnud kõrgtehnoloogiaettevõtetes (agusiuse ja jaoginet kvalitetsiid parandamisen. Kui 2007. aasta algul oli ehkestimetsi vet juevate inimesi osakaal Eesti eri maakondades 0,9–88,5%, siis 2013. aastal 0,6–54,6%.

Tõnult ei ole maakondade erinevused vähenenud, ehkki see on vähemalt osalt regionaalsetesse erinevustesse. Ühes valdkondades on erinevused langi suurenenud: näiteks poisi-, pangar ja arsitektuuse kõrgetasemeline on mõnes maakonnas halvenenud (arsjuutes on ona teenuseid näiteks lõbustusi e-kajal). Mure on ka selles, et kui näiteks tõdine internetiühendus on hea, siis maakondade kaugemates nurkades on sellega endiselt probleeme.

Surnud ring

Mõneti peitub arengueriinvuse jätt surnud ringis: noorsu e saavadki need, kes on võimekamad. „Tõenäoline jaguneriine saamaid iiberb poeb poliitikud või ärietigilisteni vajadusteni lähtevad otsused, näiteks Järvamaal Mõnnimäe ehitus," selgitas töö teine autor Epp Kallaste (Center). „Teine osa tulemusi aga kohaliku tasandi võimekusest ja omanesi tõenäoliselt tasolesta." Näiteks ettevõtlusse valdkonnas pole seatud regionaalseid eesmärke, vaid raha saavad lõtsalt aktiivsemad kohalikud omavalitsused. Ja nii ongi vastavad lõtsud erilõige maakondadesse, kus juba piirgu on ettevõtlusega paremad lood.

Ehteõrdlus tuleneb selleest, et eurotoetuste eesmärki ega jagamisviisi ei ole niisti jõuavad läbi nõlehlad. Samuti olekn vaja rohkem piirkonna erijaos arvestavad meetmeid, mitte kõigile võimsusli sõstud siinsetegiat. „Mõnes maakonnas näeks tõstada ettevõtlusbuumat, samas kui teises tõgeleda pigem olemasoleva ettevõtlusse hoidmisega. Mõnes piirkonnas tagab ühistransport paremu toimimise tõsiselt arendamine, samas kui mõnes teises on raja mõelda hõõrasuutude sõitva ühistransportühenduse väljaõõtamisele," selgitas Pihor.

Ühes valdkonnas ei ole Eesti pisarudi jagatuke tertsiaalsete ülikoolide suhtes ühtsuse saamiseks, ütlesid uurijad. Ülikoolid ise ei ole Vesmaa hakkab seid tõenäoliselt saama seniseni tõhkem.

Uuringud näitavad, et edu toovad ettevõttele just võimalikult erinevad juhatuse liikmed.

Erinevad inimesed teevad koos paremaid otsuseid kui ühesugused inimesed, väidavad uuringud. Ometi ei kipu Eesti ettevõtted seda eelist kasutama, sest nõnsa firmade enamus on tihi ainult mehed või ainult naised ...

Eesti firmasid juhivad liiga ühesugused inimesed (32)

Vaata, millised on erakondade suurima mõjuga maksulubadused (23)

Lähenevate valimiste eel on erakonnad paari maksumuudatuse osas ühel meelel – sotsiaalmaks langeb ning tulumaksuvaba minimum tõuseb, selgus poliitikauuringute keskuse Praxise analüüsist.

Äripäev

Fund Ehitusega kohut käinud alltöövõtja Erkki Viitkar

Eestimaa turgu puhastada, et endal ja teistel õhtuum oleks.

TUDENED ARVAMUS INVESTOR ÕHTUSED FOTO VIDEO GAALA EDUKAS EESTI

Eesti kipub langema keskpärasuse lõksu

OECD indeksi kontekstis tuleb arvestada, et tegemist ongi juba maailma arenenumate riikide klubiga ning sõla nende hulgas viimane tähendab ikkagi kuuluvust maailma 34 arenenuma riigi hulka, kirjutavad Katrin Pihor ja Jane Matt Praxisest.

Uudised

"Foorumis" arutleti ja vaieldi riigieelarve teemal

TERVIS

Tervisepoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti elanikkonna tervise paranemisele, pakkudes lahendusi inimkeskse ja jätkusuutliku tervisesüsteemi arendamiseks. Otsime uuringute ja analüüside toel lahendusvõimalusi tuvastatud probleemkohtadele ning viime saadud teadmisi aktiivselt erinevate huvirühmade ja otsustajateni, et toetada teadmuspõhist otsustusprotsessi. Keskendume järgmistele teemadele: tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkus ja strateegiline juhtimine, patsiendikesksus ja terviseteenuste kvaliteet, vaimne tervis ja pikaajaline hooldus.

Tervisevaldkonna olulisemad tööd

Tervisepoliitika analüütikud osalesid neljas töövõimetuse teemalises uuringus. I kvartalis avaldati analüüsi **„Vaimse tervise häirega inimesed avatud tööturul"** tulemused. Lisaks löödi kaasa töö-ja sotsiaalpoliitika valdkonna projektis „Töövõimekao hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus" ja hariduspoliitika projektis „Terviseseisundist või puudest tingitud erivajadusega noorte siirdumine koolist tööle", ning koostati ekspertarvamus töövõime hindamise metoodika pilootprojekti tulemustele.

Rahvusvahelise koostöö raames lõpetati 2015. aastal projekt **Moldova tervisesüsteemi arengu** toetamiseks.

Projekti eesmärk oli uurida, kas ja kuidas on võimalik Moldovas rakendada e-konsultatsiooni teenust ning kuidas see saaks aidata kaasa Moldova tervishoiu eesmärkide saavutamisele. E-konsultatsioon on kaugtervishoiu teenus, mis võimaldab perearstil konsulteerida asünkroonselt eriarstiga, et langetada patsiendi tervislikku seisundit arvestades otsus tema edasise ravi kohta. Teenus loob aluse süsteemsemaks perearsti ja eriarsti vaheliseks suhtluseks ning suurendab patsientide usaldust perearstisüsteemi vastu. Projekti raames koostati e-konsultatsiooni rakendamise teostatavuse analüüs. Analüüsis kaardistati e-teenuse rakendamist soodustavad ja takistavad tegurid ning oluliste osapoolte nõuded e-teenusele ning pakuti välja järgmised sammud, et e-konsultatsioon ka Moldovas praktikasse jõuaks.

Rahvusvahelises koostöös jätkati tegevust **Mobilising the potential of active ageing in Europe MOPACT projektiga**, mille eesmärk on suurendada vaenemaealiste aktiivsust ja ühiskonda kaasatust ning edendada sotsiaalset innovatsiooni pikaajalises hoolduses.

Eakate pikaajalise hoolduse arendamine - **Sustainable Tailored Integrated Care for Older People in Europe (SUSTAIN)** on Horizon2020 raames teostatav pikaajaline mahukas projekt, mille raames parandatakse integreeritud pikaajalise hoolduse teenuste pakkumist vanemaealistele Euroopas ja Eestis. See projekt võimaldab nelja aasta jooksul keskenduda aktiivsemalt TP programmi ühele strateegilisele fookusteemale – pikaajalise hoolduse korraldus, kus Eestis on veel palju tööd ära teha.

Üheks oluliseks tööks 2015. aastal oli ka **Personaalmeditsiini pilootprojekti** juhtimise korralduse, ettevõtlusalase koostöö ning hindamismetoodika arendusuuring, mida Praxis tegi Sotsiaalministeeriumi tellimisel koostöös Tartu Biotehnoloogia Pargiga. 2014. aasta lõpus otsustas valitsus toetada tervise- ja tööministri ettepanekut algatada personaalmeditsiini tervishoius rakendamise pilootprojekt aastateks 2015–2018 ning antud analüüs oli sisendiks Eesti personaalmeditsiini pilootprojekti väljatöötamiseks ja rakendamiseks.

Teostasime ka koolitus- ja konsulteerimistegevusi. Võrumaa koolitati kohalikke omavalitsusi rahvatervise tegevuste planeerimise osas ning nõustati Tervise Arengu Instituuti tõenduspõhiste sekkumiste väljatöötamise metoodika (*Intervention Mapping*) kasutamise osas. Nõustamine jätkub ka 2016. aastal ja selle tulemusena töötab Tervise Arengu Instituut välja uue alaealiste alkoholi tarvitamist vähendava ennetusprogrammi.

Meedias võtsime sõna mitmetel rahvatervise teemadel, sh selgitasime tervise- ja tööministri Jevgeni Ossinovski alkoholipoliitika uuenduste põhjendatust (Praxise blogi), kommenteerisime OECD hinnangut Eesti heaolu tasemele (Postimehe paberleht) ja tegime aastakokkuvõtteid tervise valdkonnas toimunust (Sirp paberleht ja Postimees *Online*).

Ülevaade 2015. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema 1. Tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkus ja strateegiline juhtimine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
E-konsultatsiooni rakendamise võimalused Moldovas	Projekti raames koostati e-konsultatsiooni rakendamise teostatavuse analüüs Moldovas. Analüüsis kaardistati e-teenuse rakendamist soodustavad ja takistavad tegurid ning oluliste osapoolte nõuded e-teenusele ning pakuti välja järgmised sammud, et e-konsultatsioon ka Moldovas praktikasse jõuaks. Teenus loob aluse süsteemsemaks perearsti ja eriarsti vaheliseks suhtluseks ning suurendab patsientide usaldust perearstisüsteemi vastu.

Fookusteema 2. Patsiendikesksus ja kvaliteet

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Personaalmeditsiini projekt	Projekt aitas valideerida personaalmeditsiini rakendatavust ja efektiivsust, arendada välja informaatika- ja andmehalduse taristu personaliseeritud ehk individuaalsetel käitumise, tervise- ja geeniandmetel põhinevaks lähenemiseks ning juurutada teadus-arendustegevuse ja innovatsiooni ökosüsteem personaalmeditsiinialase teadmussiirde toetuseks ülikoolidele ning ettevõtetele. Personaalmeditsiini projektis saavad kokku nii Eesti e-lahendused kui meditsiini innovatsioonid, et pakkuda uusi võimalusi haiguste raviks.

Fookusteema 3. Vaimne tervis

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Vaimse tervise häirega inimesed avatud tööturul	Projekt toetas töövõimereformi eesmärke arvestavalt vaimse tervise häirega inimeste hõivet soodustavate meetmete väljatöötamist ja juurutamist. Projekti soovituste kohaselt on vaimse tervise häirega inimeste tööelu toetamiseks Eestis sotsiaalpoliitika kujundajail vajalik kohandada töötervishoiuteenuse korraldust, motiveerida tööandjaid kohanduma vaimse tervise häirega inimeste erivajadustele, pakkudes neile samas toetavate meetmete paketti.

Fookusteema 4. Pikaajaline hooldus

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Eakate pikaajalise hoolduse arendamine SUSTAIN	Projekt keskendub kodus pakutavatele pikaajalise hoolduse teenustele ning eesmärk on arendada edasi juba olemasolevaid teenuseid (tagamaks teenuste patsiendikesksus, ennetusele fokusseeritus, tõhusus, kvaliteet ja turvalisus) ning teha seda selliselt, et edasiarendatud teenused oleksid rakendatavad ka teistes EL riikides.
Aktiivsena vananemise potentsiaal Euroopas MOPACT	Projekti käigus koguti ligi kolmekümne Euroopa uurimisasutuse koostöös kokku parimaid näited vanemaealiste potentsiaali rakendamisest erinevates ühiskonnaelu valdkondades. Projekt teadvustab vajadust pöörata rohkem tähelepanu vanemaealiste kogemustes ja oskustes peituvat potentsiaali kasutamisele nii töö- kui ka ühiskonnaelus laiemalt.

Kimpus vaimse tervisega

Anneli Ammas, reporter

14. mai 2015 23:59

Üle 32 000 töövõimetuspensionäri on vaimse tervise häirega

Töövõimetuspensionäre on u 100 000. Neist u 32 500 psüühika- ja käitumishäirega. Neist u 24 500 on põhidiagnoosiks saanud psüühika ja käitumishäire. Kõrvaldiagnoosiga u 8000.

Psüühika- ja käitumishäirega inimeste enimlevinud diagnoosid töövõimekaoga inimestel

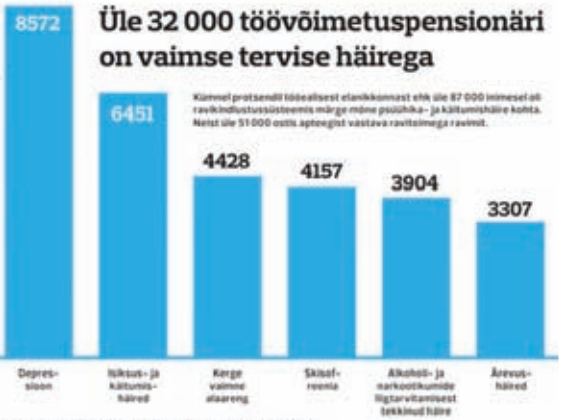

Kümnel protsendil tööealisest elanikkonnast ehk üle 87 000 inimesel oli ravikindlustussüsteemis märge mõne psüühika- ja käitumishäire kohta. Neist üle 51 000 ostis aptiekist västava ravitoimega ravimit.

Väärarvamused psüühika- ja käitumishäiretega inimeste kohta

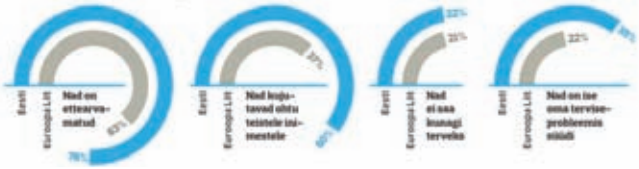

Laura Aaben: Eesti alkoholipoliitikast analüütiku pilgu läbi (3)

Laura Aaben on poliitikauuringute keskuse Praxis analüütik. (Foto: Praxis)

12.11.2015 17:21
Allikas: Praxise mõttekoonik 30.10.2015
Rubriik: Arvamus

Eestis toimuv alkoholipoliitika debatt on leidnud tähelepanu ka mujal Euroopas. Praxisega võttis ühendust The Baltic Times, sooviga paremini mõista Eesti alkoholitarvitamise ja -poliitika olukorda. Ülevaate olukorrast andis Praxise tervisepoliitika analüütik Laura Aaben. Järgneb intervjuu, mille Praxise nõusolekul siinkohal tõlkemahus ära toome.

Töövõimereformi esimesed õppetunnid

VOOTELE VELDRE
Praxise analüütik

Töövõimereformi eesmärkide saavutamiseks tuleb kõiki olulisi sidusrühmi

VIIS OLULIST SIDUSRÜHMA. Tervise- ja töövõimekaoga inimeste (taas)lõimimisel ühiskonna ja tööeluga on mitmel sidusrühmal, kel võivad samas olla kohati vastandlikud huvid, kriitiline ja oluline roll.

Youngi (2013) käsitlusele toetudes saab välja tuua viis peamist sidusrühma (ingl *stakeholder*), kelle panuseta ei ole eespool nimetatud eesmärgi saavutamine ilmselt võimalik. Need sidusrühmad on töötaja,

VANEMAEALISTE tehnoloogiline mahajäämus on lubamatu

Ka Eesti eakad otsivad innovatsiooni

Gerli Paat-Ahi
Praxise analüütik

Ü

Eesti eakad kasutavad arvutit oma Rootsi eakaaslastega võrreldes poole vähem.

Euroopa kõige haigem rahvas?

Miks on Eesti OECDs, maailma jõukate riikide klubis, tervisenäitajate poolest viimaste sees ja kuidas saaksime oma positsiooni

Kolmandikul 100 000-st töövõimetuspensionärist on psüühika- või käitumishäire (7)

Pensionärid. (Foto: AFP/Scanpix)

TÖÖ- JA SOTSIAALVALDKOND

Töö- ja sotsiaalpoliitika valdkonna tööde kaudu soovime aidata kaasa teadmistepõhisele poliitikakujundamisele ning seeläbi eestimaalaste elu- ja tööelu kvaliteedi kasvule. Oma tegemistes keskendume järgmistele teemadele: maksud ja toetused; ligipääs tööturule ja osalemine tööelus; töösuhted ja töötingimused; töötervishoid ja tööohutus; sooline võrdõiguslikkus ning lapse õigused ja vanemlus.

Töö- ja sotsiaalvaldkonna olulisemad tööd

Töövõimekao hüvitamise süsteemi analüüs. Eesmärgiks oli analüüsida töövõimetuse ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamise süsteemi Eestis, et tuua välja kehtiva süsteemi tugevused ja peamised probleemkohad ning teha ettepanekud, milline võiks olla süsteem ja millised oleksid selle mõjud. Analüüsis tehakse ettepanekuid, kuidas majanduslike stiimulitega ennetada tööst põhjustatud terviseprobleemide tekkimist ning kuidas töökeskkonna ja töötingimuste kohandamisega ennetada töövõimekao süvenemist ja pakkuda töövõimekaoga inimestele sobivat tööd aktiivseks osalemiseks tööelus. Samuti vaadatakse analüüsis, kuidas ennetada töökatkestusi ja kuidas toetada tööle jäämist ja varajast tööle naasmist töövõimelanguse ajal. Analüüs on oluline, et ennetada töökäte vähenemist ja heaolu langust Eesti ühiskonnas ja majanduses. Analüüsi kasutatakse töövõimereformi järgmiste sammuda planeerimiseks.

Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine üld- ja kõrgharidusse. Soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks on oluline, et õpetajatel ja õpilastel oleks kõrge adekvaatne teadlikkus soolisest võrdõiguslikkusest, sest soostereotüüpsed hoiakud võivad tekitada nii hariduslikke segregatsiooni kui hiljem tööalast segregatsiooni. Töö eesmärgiks on luua soolise võrdõiguslikkuse õppemoodul, mida pakkuda kõrgharidust pakkuvates õppeasutustes õpetajakoolituse ja sotsiaalteaduste tudengitele, ning täienduskoolitusõppe programm, mida pakkuda õpetajatele, koolijuhtidele ja õppejõududele. Loodud kursuseid aitavad tõsta üliõpilaste ja õpetajate teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse, muuta sooliselt jaotunud erialavalikute tegemist ning teadvustada valikuid suunavaid ja hoiakuid kujundavaid olukordi. Kursuseid pakutakse nii Tartu Ülikoolis kui ka täienduskoolituskursustena ka edaspidi.

Täiskasvanute tööalase koolituse mõju hindamine. Analüüsi käigus hinnati programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused" raames pakutavate koolituste mõju – kuivõrd on koolitused aidanud parandada tööjõu konkurentsivõimet tööturul. Analüüsi tulemused on sisendiks tööjõu konkurentsivõime parandamisele suunatud tööturumeetmete kujundamisele. Lisaks paranes töö tulemusena ametnike võimekus koguda mõju hindamiseks vajalikke andmeid, tellida mõju hindamisi ning andmekogude kvaliteet.

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse rakendamise analüüs. Uuringu eesmärgiks oli hinnata soolise võrdõiguslikkuse seaduse rakendamist – vaid hästi jõustunud seadusel saab olla oodatav mõju meeste ja naiste võrdsete võimaluste tagamisele tööelus. Uuring keskendus peamiselt tööandjate õigusteadlikkusele soolisest diskrimineerimisest tööelus ja tööandjate rollile soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. Uuringu tulemused annavad seadusandjale vajaliku tagasiside selle kohta, kas soolise võrdõiguslikkuse seaduses sätestatud põhimõtted on tööandjate seas üheselt omaks võetud, milliste seaduse sätete puhul on probleemiks õigusselgus ning millised sätted vajaksid senisest enam selgitamist.

Töö- ja sotsiaalvaldkonna ja valdkonna poliitikate monitooringud. 2015. aastal olime aktiivsed ka erinevates võrgustikes, mille eesmärgiks on jälgida töö- ja sotsiaalvaldkonna arenguid:

- Euroopa töötingimuste, töösuhete ja restruktureerimiste monitooringud Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondile. Fond varustab valitsusasutusi, tööandjaid, ametiühinguid ja Euroopa Komisjoni sõltumatute võrdlusuuringute andmete ja neil põhinevate teadmiste ja nõuannetega. Võrgustikus on meie ülesandeks jälgida ja süstematiseerida infot Eesti töövaldkonnas toimuvate arengute kohta kolmes valdkonnas: töötingimused, kollektiivsed töösuhted ning restruktureerimised.
- Euroopa tööhõive poliitika ekspertide võrgustiku liikmena koostame ülevaateid tööturu arengutest, uutest poliitikameetmest ning valminud uuringutest, hindame Eesti konkurentsivõime kava „Eesti 2020" rakendamist ning pakume komisjonile analüütilist tuge riigipõhiste soovituste ettevalmistamisel.
- Euroopa sotsiaalpoliitika ekspertide võrgustiku Eesti esindajana pakume Euroopa Komisjonile analüütilist tuge hindamaks sotsiaalpoliitika reformide sisu ja nende sotsiaalmajanduslikku mõju. Töö tulemusi kasutab Euroopa Komisjon muuhulgas riigipõhiste soovituste ettevalmistamisel Eestile.
- Euroopa soolise võrdõiguslikkuse ekspertide võrgustiku liikmena pakume nõu ja tuge Euroopa Komisjonidele sellega, et analüüsime soolise võrdõiguslikkuse meetmeid, reforme ja nende mõjusid nii Euroopa kui liikmesriigi tasandil.

Töö- ja sotsiaalvaldkonna analüütikud olid aktiivsed ka väljaspool Praxist ja nende tegemised leidsid märkimisväärset tunnustust. Meie analüütik Kristi Anniste sai doktorikraadi töö eest, mis analüüsis Eesti taasiseseisvumisjärgset väljarännet ja tagasirännet. Töö- ja sotsiaalvaldkonna programmi asutaja ja kauaaegne juht Reelika Leetmaa valiti Eesti Töötukassa juhatuse liikmeks, kelle vastutusvaldkondadeks on tööturu ja -teenuste analüüs ning töötust ennetavate tööturumeetmete arendamine. Võrdsete võimaluste teema kauaaegne vanemanalüütik Marre Karu asus tööle Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti, et toetada ELi liikmesriikide valitsuste ja ELi institutsioonide (eelkõige Euroopa Komisjoni) tegevust sooküsimuste ja võrdõiguslikkuse valdkonnas. 2015. aastal anti professor Vello Venseli nimeline Eesti Majandusteaduse Seltsi teaduspreemia meie analüütikule ja Tartu Ülikooli doktorandile Magnus Piiritsile uurimistöö eest, mis puudutab pensionide põlvkondadevahelist ebavõrdsust. Meie analüütikud osalesid aktiivselt ka erinevate valdkondlike organisatsioonide töös. Analüütik Liina Osila panustas Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni Põhja-Eesti piirkondliku ühenduse juhatuse liikmena sotsiaaltöö ja sotsiaaltöö kultuuri edendamisega Eestis.

Ülevaade 2015. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema 1. Maksud ja toetused

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Maksude- ja toetuste mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD Eesti mudeli ja sotsiaaleelarve mudeli edasiarendused (jätkub 2016)	Mõlemat mudelit kasutame sisendina nii mitmetes analüüsiprojektides kui ka avalikes aruteludes kaasarääkimisel. Tulemusena teevad poliitikakujundajad otsuseid tuginedes sotsiaalteaduslike meetoditega valideeritud analüüsi tulemustele. Laiem eesmärk on aidata kaasa sellele, et toetused ja maksud suurendaksid töömotivatsiooni; vähendaksid tulemuslikult vaesust; ning et oleks tagatud sotsiaalkaitse süsteemi sh pensioni-, ravi- ja töötuskindlustussüsteemi jätkusuutlikkus. 2015. aastal alustasime EUROMODi kaudsete maksude analüüsimoodulite lisamisega, mis võimaldab terviklikumat pilti Eesti leibkondade maksukoormusest. Samuti uuendasime Eesti Haigekassa tulude ja kulude prognoosimudelit, mida kasutatakse 2016. aastal valitsusele ettepanekute tegemiseks Eesti tervishoiu rahastamise süsteemi kohta.
Sotsiaalpoliitika ekspertide võrgustik (ESPN, jätkub 2016)	Regulaarsed sotsiaalpoliitika monitooringud ja lühianalüüsid Euroopa Komisjonile eesmärgiga tõsta teadlikkust ja pakkuda analüütilist tuge Eesti sotsiaalpoliitika mõju hindamiseks. Töö tulemusi kasutab Euroopa Komisjon muuhulgas riigipõhiste soovituste ettevalmistamisel Eestile. Sarnased monitooringud toimuvad kõigis Euroopa Liidu riikides, mistõttu on need oluliseks allikaks rahvusvahelise kogemusega tutvumiseks ka Eesti poliitikakujundajatele. 2015. aastal valmisid ülevaated Eesti toimetulekutoetuse süsteemist, töö- ja pereelu ühitamise meetmetest, pensionisüsteemist ja pika-ajalistele töötutele suunatud toetustest.
Eesti pensionisüsteemi põlvkondadevahelised efektid (MOPACT, jätkub 2016)	Töös analüüsiti, milliseks kujuneb tulevikus eakate pensioni suurus, pensionäride ebavõrdsus ja vaesusrisk. Analüüs näitas, et tulevikus kasvab oluliselt pensionide ebavõrdsus, suures osas tingituna aastakoefitsientide süsteemist riiklikus pensioniskeemis ehk niinimetatud esimeses sambas. Analüüsi tulemusi kasutatakse muuhulgas muudatusettepanekute tegemisel valitsusele esimese samba pensionivalemite muutmiseks.
Eesti maksukoormuse jaotuse uuring (jätkub 2016)	Uuringu eesmärk on analüüsida Eesti maksusüsteemi õigluse aspektist vaadates maksukoormuse suhtelist jaotust erineva tulutasemega isikute vahel. Analüüs ei käsitle maksukoormuse võimalikku mõju tööturu osapoolte käitumisele, nt tööjõupakkumise või tarbimisotsuste muutumisele, vaid vaatleb üksnes staatilisi efekte. Projektis analüüsitakse mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD abil otseste ja kaudsete maksude maksukoormuse jaotust erinevate sissetulekuga leibkondade vahel.

Lisaks osalesime riikliku vanaduspensioni jätkusuutlikkuse edendamise juhtrühmas, avaldasime pensionisüsteemi teemalisi artikleid Riigikogu toimetises, Nordea erilehes ning tutvustasime oma analüüse pensionideteemalisel Netspari teaduskonverentsil.

Fookusteema 2. Ligipääs tööturule ja osalemine tööelus

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Uuring vanemaealise tööjõu potentsiaali rakendamisest (MOPACT, jätkub 2016).	Töö käigus analüüsitakse ja kogutakse kokku Euroopa riikide parimad praktikad vanemaealiste tööelu pikendamiseks ning tutvustatakse neid poliitikakujundajatele, töötajatele ja tööandjatele. Tulemusena suureneb kõigi osapoolte teadlikkus ning paraneb võimekus kujundada poliitikalt selliselt, et võimalikult suur osa vanemaealistest jätkaks töötamist. Seonduvalt panustasime ka Sotsiaalministeeriumi Vanemaealiste ja eakate toimetuleku uuring 2015 (jätkub 2016) läbiviimisesse, mis käsitleb aktiivsena vananemist ja selle väljakutseid Eestis.
Kaastöö Euroopa Tööpoliitika Seirekeskusele (EEPO, jätkub 2016)	Regulaarsed tööpoliitika monitooringud ja lühianalüüsid Euroopa Komisjonile eesmärgiga tõsta teadlikkust ja pakkuda analüütilist tuge Eesti tööpoliitika mõju hindamiseks. Töö tulemusi kasutab Euroopa Komisjon muuhulgas riigipõhiste soovituste ettevalmistamisel Eestile. Sarnased monitooringud toimuvad kõigis Euroopa Liidu riikides, mistõttu on need oluliseks allikaks rahvusvahelise kogemusega tutvumiseks ka Eesti poliitikakujundajatele. 2015. aastal käsitleti ühe olulise teemana tööjõu oskusi ja kompetentse ning noortele suunatud tööturumeetmete temaatikat.
Uuring programmi „Täiskasvanute tööalase koolitus" mõju hindamiseks ja koolitused	Tulemusena paraneb ametnike võimekus koguda mõju hindamiseks vajalikke andmeid, tellida mõju hindamisi ning andmekogude kvaliteet. Uuringu tulemusena selgub, kuivõrd on programmi raames pakutud koolitused parandanud tööjõu konkurentsivõimet. Järeldused on sisendiks tööjõu konkurentsivõime parandamisele suunatud poliitikakujundamisele. Uuringu tulemusena leiti, et täiskasvanute tööalased koolitused parandavad inimeste tööalast võimekust. Projekt aitas kaasa ka hilisemale andmekogumissüsteemi väljatöötamisele, et regulaarselt hinnata Euroopa Sotsiaalfondidest rahastatavate projektide tulemuslikkust. Projekti raames viidi valitsussektori töötajatele läbi sissejuhatavad ja edasijõudnute koolitused mõju järelhindamise meetodite kohta.
Uuring „Töövõimekao hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus"	Töö käigus analüüsisime töövõimetuse ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamise süsteemi Eestis, et tuua välja kehtiva süsteemi tugevused ja peamised probleemkohad ning teha ettepanekud, milline võiks olla süsteem ja millised oleksid sellise süsteemi mõju. Analüüsis tehakse ettepanekuid, kuidas ennetada töökatkestusi ning kuidas toetada tööle jäämist ja varajast tööle naasmist töövõimelanguse ajal.

Aasta jooksul tutvustasime oma analüüse avalikkusele ja osalemise avalikus arutelus, sealhulgas programmijuht Reelika Leetmaa tutvustas tööja sotsiaalpoliitika võtmeküsimusi mitmes Vikerraadio päevakommentaaris. Lisaks andsime panuse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 2015. aasta aastaraamatu koostamisse, kirjeldades arenguid noortele, vanemaealistele ning töövõimekaoga inimestele suunatud Eesti tööpoliitika meetmete osas.

Fookusteema 3. Töösuhted ja töötingimused

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Töötingimuste, töösuhete ja restruktureerimiste monitooringud Eestis (Eurofond, jätkub 2016)	Alates 2006. aastast oleme olnud partneriks Eurofondile, vahendades erinevate temaatiliste analüüside kaudu infot individuaalsete ja kollektiivsete töösuhete kohta Eestis. Eurofondi monitooringute näol on sageli tegu ainulaadsete töödega, kuna tihti uuritakse vähekajastatud teemasid. Näiteks valmisid 2015. aastal lühianalüüsid tööajast ja tööaja regulatsiooni seostest pika ja kvaliteetse tööeluga, töötasustamise tingimustest ning esinduslikkuse kontseptsioonist riiklikul tasandil ning mitmed sektoritasandi töösuhete ülevaated. Eurofond varustab Euroopa valitsusasutusi, tööandjaid, ametiühinguid ja Euroopa Komisjoni sõltumatute võrdlusuuringute andmete ja neil põhinevate teadmiste ja nõuannetega, mis on muuhulgas sisendiks üleeuroopalise poliitika kujundamisel.
Nelja riigi keskvalitsuse töötajate töösuhete ja töötingimuste uuring	Projekti käigus viidi läbi Eesti, Tšehhi, Slovakkia ning Rumeenia juhtumiuuringud, mis käsitlevad avaliku halduse, avaliku teenistuse ja majanduskeskkonna muutusi ja nende mõju individuaalsetele ja kollektiivsetele töösuhetele ning hõivele, töötasule, koolitusele ja tööajale keskvalitsuses. Tulemusena valmis raport, mis võrdleb neljas riigis reformide mõju keskvalitsuse töösuhetele ja töötingimustele, ehk tööelu kvaliteedile keskvalitsuses. Töö on sisendiks riikide avaliku sektori teenistujate ja töötajate töösuhete ja töötingimuste poliitika arendamiseks, sealhulgas personalijuhtimise praktikate arendamiseks.

Lisaks osalesime avalikus arutelus, näiteks osalesime Õiguskantsler seminaril, et arutada riigi, töötajate ja tööandjate esindajatega probleeme, mis on seotud 21. sajandi töösuhetega, töösuhete vormistamisega ja töötamisel sotsiaalsete garantiidetagamisega. 2015. aastal osalesime ka Euroopa tasandi võrgustike töös, sealhulgas IR Share ja TURI Network, et jagada informatsiooni töösuhete ja töötingimuste kohta sotsiaalpartneritega ja kolleegidega Euroopas.

Fookusteema 4. Töötervishoid ja -ohutus

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Uuring „Töövõimekao hüvitamise süsteem Eestis ja rahvusvaheline võrdlus“	Töö käigus analüüsitakse töövõimetuse ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamise süsteemi Eestis, et tuua välja kehtiva süsteemi tugevused ja peamised probleemkohad ning teha ettepanekuid, milline võiks olla süsteem ja milline oleks selle süsteemi mõju. Analüüsis tehakse ettepanekuid, kuidas majanduslike stiimulitega ennetada tööst põhjustatud terviseprobleemide tekkimist ning kuidas töökeskkonna ja töötingimuste kohandamisega ennetada töövõimekao süvenemist ja pakkuda töövõimekaoga inimestele sobivat tööd aktiivseks osalemiseks tööelus.

Lisaks osalesime Vastutustundlike Ettevõtete Foorumil, kus rääkisime tööstressi ja töö-elu ühitamise seostest ning tööstressi ja töö-elu ühitamise konflikti ennetamise ja lahendamise meetmetest töökohal.

Fookusteema 5. Sooline võrdõiguslikkus

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine üld- ja kõrgharidusse	Lõime ja viisime Tartu Ülikoolis läbi kaks soolise võrdõiguslikkuse alast ainekursust, mis olid suunatud eelkõige sotsiaalteaduste ja õpetajakoolituseüliõpilastele. Samuti lõime ja testisime sootundliku õpetamise ja soolise võrdõiguslikkuse teemalise täiendus-koolituskursuse tegevõpetajatele. Loodud kursuseid aitavad tõsta üliõpilaste ja õpetajate teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse osas ja vähendada soostereotüüpseid hoiakuid tulevikus. Kursuseid pakutakse nii Tartu Ülikoolis kui ka täienduskoolituskursustena ka edaspidi. Valmis üliõpilaste küsitluse ja intervjuu-uuringu analüüs „Eesti üliõpilaste soolise võrdõiguslikkuse alane teadlikkus, hoiakud ja kogemused“. 14. oktoobril toimus Tartus mõttehommik „Koolist tööle – uue põlvkonna valikud ja kasutamata võimalused“. Mõttehommiku eesmärk oli leida lahendusteid, kuidas avardada uue põlvkonna võimalusi eneseteostuseks nii haridussüsteemis kui ka tööturul. Keskenduti eelkõige sellele, kuidas muuta sooliselt jaotunud erialavalikute tegemist ning teadvustada valikuid suunavaid ja hoiakuid kujundavaid olukordi. Lisaks projekti tegevustele nõustasid ja koolitasid Praxise spetsialistid soolise võrdõiguslikkuse ja sootundliku õppe teemadel Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse projekti „SooKool“ meeskonda.
Üleeuroopaline soolise võrdõiguslikkuse ekspertide võrgustik (ENEGE)	Võrgustiku eesmärgiks oli soolise võrdõiguslikkuse poliitika pidev monitooring ning Euroopa Komisjonile info ja analüütilise toe pakkumine antud teemaga seoses. Lisaks võrgustiku tavapärasele raporteerimisele andsime 2015. aastal ülevaate ka Sotsiaalministeeriumis loodavast heaolu arengukavast ning andsime ülevaate Eestis rakendatavatest efektiivsetest naiste vaesusega võitlemise lähenemistest ja tööriistadest, keskendudes peamiselt mitterahalistele ja naiste vaesusega võitlemisele suunatud meetmetele. Võrgustiku töö tulemusi kasutab Euroopa Komisjon muuhulgas riigipõhiste soovituste ettevalmistamisel Eestile.
Soolise võrdõiguslikkuse seaduse rakendamisest tööandjate seas ja indikaatorite väljatöötamine seaduse mõjude hindamiseks	Uuringu eesmärgiks oli hinnata soolise võrdõiguslikkuse seaduse rakendamist – vaid rakendatava seadusel saab olla oodatud mõju meeste ja naiste võrdsetele võimalustele tööelus. Uuringu keskendus täpsemalt peamiselt tööandjate õigusteadlikkusele soolisest diskrimineerimisest tööelus ja tööandjate rollist soolist võrdõiguslikkust edendada. Uuringu tulemused annavad seadusandjale vajaliku tagasiside selle kohta, kas soolise võrdõiguslikkuse seaduses sätestatud põhimõtted on tööandjate seas üheselt omaks võetud, milliste seaduse sätete puhul on probleemiks õigusselgus ning millised sätted vajaksid senisest enam selgitamist.
Soolise palgalõhe vähendamiseks uute võimaluste leidmine koostöös sotsiaalpartneritega finants- ja tervishoiusektoris (jätkub 2016)	Projektis otsitakse koostöös sotsiaalpartneritega lahendusi soolise palgalõhe vähendamiseks kahes – finants- ja kindlustustegevuse ning tervishoiu sektoris. Projektis osalevad lisaks Eestile veel Saksamaa, Hispaania, Austria, Belgia ja Horvaatia ning projekti on kaasatud ka Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon ETUC. Eestist on projekti elluviimisesse kaasatud Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei ning koostööd tehakse nii tööandjate kui ametiühingute esindajatega.

Lisaks koolitasime Siseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi poliitikakujundajaid soolõime olemusest, asjakohastest õigusaktidest ja soolõime rakendamisest arengukavades. Tõstatasime ja kajastasime meedias Eesti koolide ja haridussüsteemi soolise võrdõiguslikkuse probleeme ning soolise palgalõhe temaatikat. Samuti külastasime Agderi Ülikooli Norras, kus tutvustusime soo lõimimisega Norra haridussüsteemi, jagasime kogemusi ja arutasime koostöövõimalusi.

VÄÄRIKAS PENSIONIGA. Statistikaameti andmetel on aastaks 2040 ligi pool Eesti rahvastikust ja tööealistest üle viekümneaastased.

Haritud eakad rügavad kehva tervisega tööd teha

Vanaeldus Euroopa vanadusvõrrega võrreldes Eesti. Vanemaealised töötamisest huvitatud ettevõtjad ei ...

2012. aasta lõpus uuringu andmetel jätkas Eestis ligi 80 protsenti 50–69-aastastest pensioniieas töötamist, ei tagada piisav sissetulek.

Aktiivne vananemine Euroopas

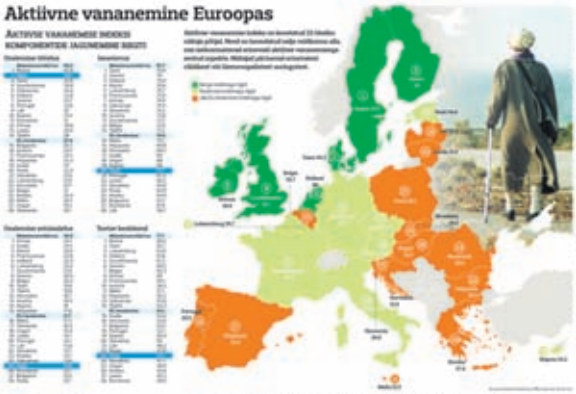

Riige maadamu on Eesti vanemaealise poliitilise aktiivsuse näitaja, seda enneküllse naiste puhul.

Eestis on vähemusel olulise huvi neid eakaid, kes vöötavad, et nad on probleemse tervishoiu- või hambaravikeemuste kätteseadmisega.

Pirjo Turk: sooline palgalõhe – kelle mure? (6)

Pirjo Turk on esitlemas. (Foto: erakogu)

21.04.2015 17:00
Rubriik: Arvamus

Soolise palgalõhe teadvustamiseks enam ei piisa, vaja on teguteda ning tegutsema peavad korraga nii tööandjad, töötajad kui poliitika kujundajad, leiab mõttekoja Praxis küsimusega Pirjo Turk.

Analüütik: kas panna lapsetoetused sõltuma perede käitumisest? (17)

28. novembri 2015 12:45

Andres Võrk, Praxis
www.DELFI.ee

Foto: Andres Putring

Praxise töö- ja sotsiaaleku vanemanalüütik Andres Võrk kõlistas 22. novembril Praxise ajaveedi Mõtlehommik ekspertkohtumisest, kus arutati Euroopa riikide kogemust, kas on otstarbekas panna lastetoetused sõltuma perede käitumisest.

Budapestis toimus 8.-9. oktoobril 2015 ekspertkohtumine 'Peer Review Conditional cash transfers and their impact on children', kus Eestist osalesid Andres Võrk Praxisest ja Kristina Kamenik sotsiaalministeeriumist

POOLT JA VASTU

Kas vanemahüvitised on ajale jalgu jäänud?

Kindlasti tuleks neid muuta, iseasi on, kui radikaalseid samme lubab avalik arvamus korraga astuda.

Helen Biin
Praxise töö- ja sotsiaalpoliitika analüütik

Praeguse süsteemil on palju kitsaskohti ja tema potentsiaal sündimuse suurendajana on ka ilmselt ammendunud. Samal ajal on meie pikka aega nakatav hetke vanemahüvitis jõuarduna ja tihti suhtunuk sellesse kui põhiõigusesse. Kui keegi peaks tulema välja mõttega vanemahüvitise suurust vähendada või selle saamise aega lühendada, oleks vastuseis suur. Vanemahüvitise maksmise aja lühendamise vastu räägib taskukohaste lastehoiuvõimaluste nappus. Praega on suuri raskusi alla kolmeaastastele lastele hoiukoha leidmisega. Isegi kui suunata vanemahüvitisest vabanev raha lastehoiuvõimaluste parandamiseks, võtab uute kohtade loomine aega, aga hoiukohta vajavad lapsed kohe. Sellega on hõivüise makamise aja lühendamise eeldus lastehoiu probleemi lahendamine.

On tõhelepanuväärne, et ainult 6–7% vanemahüvitiset kasutavad isad. See tähendab, et naised on pikalt – vähemalt poolteist aastat ja võib-olla kauemgi – tööturult eemal. Selleks et ennade tööturutsustusel ei veniks väga pikaajaliseks ja suureks inade panus laste kasvatamisse, võiks lühendada seda jõnsi vanemahüvitiset, mida saab võtta

Valimiste järel on oodata tööjõu maksukoormuse vähenemist

Kui vaadata erakondade maksupoliitilisi lubadusi eelseisvateks valimisteks, võib öelda, et

Sirp

Tasakaal töö- ja sotsiaalvaldkonnas

Sotsiaal-, tööturu- ja tervise valdkond balanssseerib kaalukausil, mille ühel poolel on töötavad inimesed ning teisel poolel hüved toetuste ja teenustena.

KRISTI NORMELA, GERLI PAAT-AVI, MÄRT MASSO, PIREJ TURK

Veel viimased toimetused ja ongi aeg 2015. aastale joon alla tõmmata, et siis värskete ideedega edasi minna. See on hea võimalus analüüsida tervikpilti – vaadata, mis on olnud tähtsamad sündmused, kus on edasiminek jäänud tagasihoidlikuks või puudub ning milliseid ülesandeid tuleb seada järgnevateks aastateks.

Eesti sotsiaal-, tööturu- kui ka tervisepoliitikat mõjutab rahvastiku vanamemine. Seda protsessi võimendavad väheste sündimus ja suur väljaränne, mis koiku vähendavad töötavate inimeste arvu. Me ei räägi sugugi vaid 50 ega isegi 20 aasta perspektivist. Praxise arvutused näitavad, et isegi kui seada tööturu arengule kõige optimistlikumad eeldused, hakkab hõivatute arv juba vile aasta pärast (2020. aastaks)

Eksperdid: Erakondade pensionilubadused ei ole jätkusuutlikud

Uus põlvkond, vähem stereotüüpe?

Kas see põlvkond, kes praegu ülikoolides õpib ja peagi Eesti elu vedama asub, on tolerantsem ja stereotüübivaba kui varasemad, küsivad

Sotsiaalvaldkond vajab sularaha asemel hoopis teenuseid

Intervjuu

Andri Sõrra

Poliitikud selitasid kampaanlates raha kättejõgamise lubadusi, kuigi avalike teenustega saaks rohkem ära teha.

Toimetuleku-toetused ilmusid kampaanlatesse alles lõpusirgel

Uuring: Eesti naispoliitik peab olema supernaine

Tartu Ülikooli doktorant Helen Sõna uuris, kuidas näevad Eesti naispoliitikud ennast ja teisi. Ta tõi välja, et naine peab poliitikas silmipaistma, nõiks ta seal ou, tõestamaa, et tal on eelised, mis annavad talle õiguse poliitikas olla, ja et ta on täitnud ennakuhuse a see on poliitikumetist prioriteetsem. Aelle kõige kõrval peab naispoliitik vastama naiselikkuse mudelile etik olema sõõnav.

Reelika Leetmaa: tuleviku tööjõud on vanem, kogenum ja multikultuursem (19)

Võimese näiteks uuldeed tuletasid lasekorrit meelde tõsiasja, et meie rahvastik vähenek ja vananeb ning ühes aeleiga kuivab kokku ka tööteggjate arv. Aastal 2040 on paaegu poolel töötamisel üle 50-aastased, nende töötu kestab kauem ja pensionipõlv ergan hõjem. Kuidas tõhes kõpsee aas tõõnajatel praegu ning kuivõrd valmis olame seõtaeks muutuseks tulevikus?

Rakendus ümamaaksest tõõjõust, leitõ esimaaeks küsimus, kede otõõ lugeda ümamaaksiks. Kõõgi teerie ajadra ema kogemusest, et ei saga leidõ ekvõõmat zatatasest tagusest sotsmõõmeeest ülõ kõõata ka

Arvamus

Vaesus pälvib erakondadelt vähe tähelepanu

ANDRES VÕRK, POLITOLOOGIUURINGUTE KESKUS PRAXIS, VANEMANALUUSIK

Erakondade programmid sisaldavad sotsiaalpoliitilise rõhkemu raha-kõõ-lõõ-lõõ-ilustaga perede, nõõrutu vaesust leevendavad meetmed napõõ.

Mõõmed uuringud ja ekspertiid on juhtinud tähelepanu asjaõõle, et praegune toimetulekupiir ei ole piisav ega vasta Euroopa sotsiaalhartas kokkulepitud tasemele. Selleks, et toimetulekutoetuse ei taga põhiõõnõõdõõkõõ rõõtõõd ehõõmõõmõõmõõ, on tõõhõõpõõ juhtinud ka rõõgõõõ

VALITSEMINE JA KODANIKUÜHISKOND

Valitsemise ja kodanikuühiskonna programmi üldeesmärk on hea valitsemise arendamine nii Eestis kui ka kaugemal. Toetame plussmärgiga ja mõtestatud muutusi, et meil oleks aktiivne ja hooliv elanikkond, tõhus ja mõjus riigivalitsemine ning arenenud poliitiline kultuur. Selleks tõstatame probleeme, loome ja levitame otsustamiseks vajalikke teadmisi, osutame rakendusabi, seirame valdkondade muutusi ja hindame poliitika senist elluviimist. Programmi fookuses on sotsiaalse innovatsiooni ja avalike teenuste arendamine, vabaühenduste strateegilise mõju ja tegevusvõimekuse kasvu toetamine; avatud valitsemise edendamine ning avaliku halduse arendamine.

Valitsemise ja kodanikuühiskonna olulisemad tööd

2015. aastal oli valitsemise ja kodanikuühiskonna valdkonnas enim projekte, mida võib liigitada sotsiaalse innovatsiooni ja avalike teenuste arendamise suuna alla. Projektide arv on tegelikult kaudne toimivuse näitaja, sest oleme paljudes projektides kombineerinud uudseid lahendusi nö traditsiooniliste teemadega. Püüdleme selle poole, et kasutada innovaatilisi ideid ja tööriistu kõikide meie fookusteemade edendamiseks. Sellel teel on 2015. aasta töödest tähelepanuväärsed nt Gruusia avalike teenuste arendamine disainijuhtimise abil, ühiskondliku mõju osakute katsetamine teenuste pakkumisel, e-teenuste toimivuse hindamine Gruusias. Üleilmsed trendid nõuavad poliitikate ümbermõtlemist ka paljudes sisulistes poliitikavaldkondades.

Projektidest võib esile tuua vanemaealiste vabatahtlikus töös osalemise analüüsi, kus mh otsiti ettepanekuid vanemaealiste kaasamiseks senisest erineval moel. Samuti personaalmeditsiini pilootprojektis organisatsiooni ülesehituse analüüsimise, kus oli vaja analüüsida täiesti erilaadilise organisatsiooni asetamist nö traditsioonilisse avaliku halduse institutsionaalsesse keskkonda.

Ühiskondliku mõju osakud. Koostöös Heateo SA-ga ja EMSLiga valmistasime ette uudse avalike teenuste pakkumise mudeli ehk ühiskondliku mõju osakute (Social Impact Bond ehk SIB) kasutuselevõttu. SIB on investeerimise viis, mille eesmärgiks on eraraha kaasates tõsta ühiskondlike probleemide lahendamise tulemuslikkust. Probleemi hakkab lahendama võimekas vabaühendus, kellel on innovaatiline ja mõjus lähenemine. Kui antud lahendus toob kokkulepitud aja jooksul paremaid tulemusi kui olemasolev riiklik sekkumine, tasub riik investorile tehtud investeeringu koos intressiga. Praxis analüüsis võimalikke probleemvaldkondi, kus SIB mudelit rakendada: alaealiste õigusrikkumine, perevägivald ning laste väärkohtlemine. Analüüsi alusel järeldasime, et neist valdkondadest on SIB mudeli rakendamiseks kõige sobilikum alaealiste õigusrikkujate probleemide lahendamine.

Riiklike e-teenuste tulemuslikkuse sõltumatu hindamine Gruusias. Digitaalne suhtlus võib toimuda valitsuse ja kodanike, valitsuse ja ettevõtete, valitsuse ja töötajate ning valitsuse ja valitsusasutuste vahel. Gruusia on seadnud e-valitsemise oma prioriteetide hulka ning rakendanud mitmeid projekte, mis valitsuse hinnangul on saavutanud edu. Praxise abil ellu viidud e-teenuste sõltumatu hindamine oli siiski esmakordne töö, kus teadmistepõhiselt hinnati viie Gruusia avaliku e-teenuse kasulikkust ja mõju. Projekti tulemused, sh valminud hindamismetoodika, aitavad seada Gruusia e-riigi arendamisele selgemad sihiseaded ja konkreetsemad eesmärgid ning nende saavutamist edaspidi ka paremini hinnata.

Eelarve visuaali loomine Armeenias. Meieraha.eu eeskujul loodi koos Armeenia linna Gyumri vabaühendustega eelarve-visuaal, mis aitab teha linna eelarveprotsessi läbipaistvamaks ja kaasavamaks. Meieraha.eu on riigieelarve veebirakendus, mis võimaldab näha, kui palju riigil või omavalitsusel ühe aasta jooksul raha kasutada on, mis tuluallikatest eelarve koosneb ja milleks seda kulutatakse. Armeenias pälvis valminud lahendus suurt meedia tähelepanu ja Gyumri linna esindajad lubasid eelarveandmete avalikustamisel jätkata projekti mõjul tekkinud koostööd kohaliku mõttekojaga „Compass".

EHDM disainijuhtimise veebipõhise tööriistakasti testimine ja pilootkoolituse läbiviimine. Teenuste disainjuhtimine on uuenduslik lähenemine avalike teenuste pakkumises. Disainjuhtimise konsortsium European House of Design Management lõi disainjuhtimise veebipõhise tööriistakasti, mille eesmärk on toetada avaliku sektori töötajaid kasutajakesksemate poliitikate, teenuste ja lahenduste väljatöötamises. Praxis organiseeris selle testimise Eestis ning välismaal (Taanis, Itaalias, Suurbritannias) ja korraldas pilootkoolituse. Töö tulemusena esitati arendajatele ettepanekud platvormi parendamiseks ning edasiarendamiseks. Disainijuhtimise ideede kasutamine ja tööriistade rakendamine sai jätku 2015. aastal alanud projektis, mille sihiks on Gruusia avalike teenuste kvaliteedi ja kasutajakesksuse tõstmine.

Ülevaade 2015. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema 1: Sotsiaalne innovatsioon ja avalike teenuste arendamine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
E-osaluskeskkondade kasutajakogemuse analüüs	Analüüsitöö eesmärgiks oli saada hinnang infosüsteemide EIS ja osale.ee toimivusele ja kasutatavusele ning kirjeldada probleemid ning nende lahendamise viisid, millest lähtuvalt saaks tellija hiljem välja töötada infosüsteemi(de) arendustööde jaoks tarviliku lähteülesande.
Ühiskondliku mõju osakud: erainvestorite kaasamine ühiskondlike probleemide lahendamisse	Koostöös Heateo SAga ja EMSLiga valmistasime ette uudse avalike teenuste pakkumise mudeli ehk ühiskondliku mõju osakute (*Social Impact Bond* ehk SIB) kasutuselevõttu. SIB on investeerimismudel, mille eesmärgiks on eraraha kaasates tõsta ühiskondlike probleemide lahendamise tulemuslikkust. Praxis aitas leida ja kirjeldada probleemvaldkondi, kus SIB mudelit rakendada.
Riiklike e-teenuste tulemuslikkuse sõltumatu hindamine Gruusias	Gruusia on seadnud e-valitsemise oma prioriteetide hulka ning rakendanud mitmeid projekte, mis valitsuse hinnangul on saavutanud edu. Siiski oli antud töö esmakordne, kus teadmistepõhiselt hinnati viie Gruusia avaliku e-teenuse kasulikkust ja mõju. Seejuures loodi ka e-teenuste tulemuslikkuse hindamise metoodika ja koolitati Gruusia ametnikke.
E-ligipääsetavuse jälgimise meetodite uuring	Rahvusvaheline uurimisprojekt keskendus e-ligipääsetavuse meetodite kaardistamisele, hinnati poliitilist ja seadusandlikku olukorda. Koostati raport EL riikides valitseva olukorra kohta, millest Praxis kajastas Eesti praktikaid ning lähenemisi.
EHDM disainijuhtimise veebipõhise tööriistakasti testimine ja pilootkoolituse läbiviimine	Teenuste disainjuhtimine on uuenduslik lähenemine avalike teenuste pakkumises. Disainjuhtimise konsortsium *European House of Design Management* lõi disainjuhtimise veebipõhise tööriistakasti, mille eesmärk on toetada avaliku sektori töötajaid kasutajakesksemate poliitikate, teenuste ja lahenduste väljatöötamises. Praxis organiseeris selle testimise Eestis ning välismaal (Taanis, Itaalias, Suurbritannias) ja korraldas pilootkoolituse. Töö tulemusena esitati arendajatele ettepanekud platvormi parendamiseks ning edasiarendamiseks.
Gruusia avalike teenuste kvaliteedi ja kasutajakesksuse tõstmine (jätkub 2016)	Projekti eesmärk on tõsta Gruusia avalike teenuste kvaliteeti läbi teenusedisaini põhimõtete tutvustamise ja juurutamise nii, et avaliku sektori teenused vastaksid paremini lõpp-tarbija ootustele ning vajadustele. Eesmärgi saavutamiseks hinnatakse viit Gruusia avalikku teenust ning tuvastatakse nende teenuste vastavus teenusedisaini/disainijuhtimise põhimõtetega. Eesmärk on ka, et Gruusia avalikus sektoris tekiks taolist laadi koostöö- ja arenduskogemus, mida on võimalik pärast projekti lõppu laiendada ka teistele teenustele ja valdkondadele.
Eelarve visuaali loomine Armeenias	Meieraha.ee eeskujul lõime koos Armeenia linna Gyumri vabaühendustega eelarve-visuaali, mis aitab teha linna eelarveprotsessi läbipaistvamaks ja kaasavamaks.

Fookusteema 2: Vabaühenduste võimekus ja mõju

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Ukraina suurima kogukondade ühenduse arendamise toetamine	Suvel korraldasime Ukraina kogukondade ühenduse (*Association for Community Self-organization Assistance*) juhi hr Andrei Krupniku õppevisiidi Eestisse ja osalesime oktoobris ettekannetega konverentsil "Kogukonnad Ukrainas" (http://samoorg.com.ua/blog/2015/10/12/yak-zaluchiti-gromadskist-do-reformi-ta-ne-tilki-obgovorili-na-h-vseukrayinskiy-konferentsiyi/). Ettekanded Eesti kogukondade arengutest avaldati ka artiklitena konverentsi kogumikus. Rauno Vinni valiti aastakoosolekul ühenduse strateegia nõukotta.
Vabaühenduste rahastamise koolitused	Üheks olulisemaks Eesti vabaühenduste arengutakistuseks on avaliku sektori (ministeeriumid, riigi SAd, KOVid) rahastamispraktikad, mis soosivad ühenduste projektipõhist ja ei võimalda arendustegevusi. Oleme jätkanud rahastamise koolitusi ametnikele ja vabaühendustele, et vabaühenduste rahastamine avaliku sektori eelarvest oleks läbipaistvam ja mõjusam ning võimaldaks mitmepoolset kasu. Koolituste sisu põhineb eelnevalt loodud Ühenduste rahastamise juhendmaterjalil.
Moldova kodanikuühenduste eestkostesuutlikkuse edendamine	Koolitusprogramm keskendus sellele, kuidas kavandada eestkoste tegevusi, kuidas planeerida mõju ning arendada koostöösuhteid. Projekti tulemusena koostasid projektis osalenud Moldova ühendused eestkosteplaanid, õppisid neid ellu viima ja tulemusi hindama. Ühenduste mõju kasvatamisele aitas kaasa koolitusprogrammi kaasatud ühenduste koostöö- ja suhtevõrgustike teke.
Vabaühenduste tulevikuseirealased koolitused koos nõustamisega	Koolitusprogramm töötati välja varasemalt loodud tulevikugrupi raportite sisu põhjal. Kasu seisneb selles, et vabaühendused on teadlikumad olulistest makrotrendidest, mis nende tegevuskeskkonda mõjutavad. Samuti said osalejad tööriistad väliskeskkonna mõju analüüsimiseks ning oma tegevuse kohandamiseks. Projekt pakkus võimaluse muuta üldine makrotrende puudutav taustateadmine praktiliseks juhtimisalaseks teabeks.

Fookusteema 3: Kaasamine, osalusdemokraatia ja avatud valitsemine

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
MoPActi (WP 5 raames) vanemaealiste vabatahtlikus töös osalemise analüüs Eestis	Töö tulemusel tekkis ülevaade Eesti vanemaealiste vabatahtlikus töös osalemise üldisest olukorrast, konkreetsemalt keskenduti vanemaealiste vabatahtlikus töös osalemise eeldustele, takistustele ja seda soodustavatele teguritele koos poliitikasoovitustega, kuidas valdkonda arengut edaspidi soodustada. Töö oli sisendiks MoPActi uurimistööd vedavale meeskonnale, mis koostab aruande ja poliitikasoovitused Euroopa Komisjonile. Töö põhjal anti ka sisend Sotsiaalministeeriumi poolt kujundatava Heaolu arengukava koostamisse.
Tantsupeo ja rahvatantsu tunnuste määratlemine (jätkub 2016)	Praxis kaasab Eesti tantsupeoprotsessiga seotud võtmeisikuid ja rahvatantsijaid, et välja selgitada tantsupeo- ja rahvatantsutraditsiooni olulisemad tunnused. Intervjuude, küsitluse ja aruteluseminaride järel kokku lepitavate tunnuste abil on võimalik valdkonda arendada nii, et kaitstud oleks selle traditsiooni olulisim osa ning et huvi ja võimalused oleksid sellega inimestel tegelda ka tulevikus.
Freedom House'i iga-aastase Nations in Transit uuringu Eesti osa koostamine	*Freedom House* metoodika alusel ja koostöös rahvusvaheliste ekspertidega määrati Eesti demokraatia ja riigivalitsemise arengutase teiste post-kommunistlike siirderiikide seas. Raportit kasutavad poliitikakujundajad, uurijad, ajakirjanikud jt, kellel on tarvis mõista eri riikide arenguvajadusi ja väljakutseid.
Kaasamise koolitused ja nõustamine	Aasta vältel pakkusime koolitust ja nõustamist kombineerides kaasamisprotsesside arendamise tuge nii ministeeriumidele kui ka vabaühendustele. Näiteks nõustas Praxis Eesti Tööandjate Liidu tegevust strateegial põhinevate seisukohtade kujundamisel, poliitikapaberi ja tegevuskava koostamisel ning liikmete kaasamisel strateegia rakendusdokumentide loomisse.

Fookusteema 4: Ühtne ja tõhus valitsemiskorraldus

Mida tegime 2015?	Mis kasu sellest on? Meie töö mõju / oodatav mõju
Valdkonna arengukavade mõjude hindamise süsteemi analüüs	Projektis analüüsiti mõjude hindamise vajalikkust, ulatust ja põhjalikkust arengukavade koostamise protsessi eri etappides. Projekti tulemusena tehti mitmeid ettepanekud mõjude hindamise metoodika täiendamiseks: senisest enam tuleb rõhutada mõjude hindamise kriitilisi edutegureid – probleemide ja eesmärkide konkreetsust ning seda, et strateegiline planeerimine, kaasamine ja mõjude hindamine on terviklik protsess, mille heatasemeliseks korraldamiseks tuleb piisavalt aega jm ressursse planeerida.
Riigireformi teemapaberi koostamine valimiste jälgimise projektis (jätkub 2016)	Praxis panustas märkimisväärselt energiat valimisdebati kvaliteedi tõstmiseks ka riigivalitsemise vallas. Praxis koordineeris riigireformi ekspertrühma tegevust, mis koostas riigivalitsemise vallas nägemuse riigireformi võimalikest sihtidest ja komponentidest ja analüüsis selle alusel parteide valmislubadusi. Sellele tööle on rajatud uus riigireformi arenemist toetav projekt – Riigireformi radar – mille kontseptsioon 2015. aasta teisel poolel loodi.
Riigivalitsemise trendide ja personaalmeditsiini pilootprojekti juhtimismudeli analüüs	Koostasime personaalmeditsiini pilootprojekti (PMP) juhtimise korralduse, ettevõtlusalase koostöö ning hindamismetoodika arendusuuringu aruandes (mida Praxis tegi Sotsiaalministeeriumi tellimisel koostöös ASiga Tartu Biotehnoloogia Park) peatüki riigivalitsemise trendidest ja selle võimalikest mõjudest PMP organisatsioonile.

Valitsemise ja kodanikuühiskonna programmi (VKP) töötajad osalesid aktiivselt nn horisontaalsetes projektides. Rohkesti oli koostööprojekte Praxise Akadeemiaga. Kogu VKP meeskond koolitas aastal 2015 üsna intensiivselt, sh Gruusias, Moldovas, Armeenias. Peame oma teadmiste jagamist ametnike ja vabaühenduste esindajatega nii meil kui mujal oluliseks, sest koolitamise mõju võib teinekord olla isegi vahetum kui uurimistegevus ja aruannete kirjutamine.

Eesti hoiab Freedom House'i demokraatia indeksis teist kohta (9)

Freedom House'i postkommunistlike riikide arengut käsitleva aruande kohaselt on Eesti 28 riigi hulgas jätkuvalt kõrgel kohal.

Raportis kaalutav eelle tegevõitust Euroopa, Ühendriikide ja Ida-Euroopa maade demokraatlikus riigivõimestamises.

Mille järgi valida poliitikatöö tegijaid? (5)

27. veebruar 2015 14:54

Hille Hinsberg, Praxise kodanikuühiskonna ekspert tõstab

Kes oskaksid Delfi ohutuseesse riigikoru? Foto: Ohnetu fake

Valimiskuusse tegemist võib võtta kui tööintervjuud – palkame ju kodanikena 101 inimest neljaks aastaks Riigikogusse tööle.

Seekord on valijat toonderujuu tegemisel abistavad nõuandeid enam kui kuil – maakimavaatle liste seruukohtade selgitamiseks Valijakompass, parteide rahalugemise oskuse hindamiseks rahandusministeeriumi tehtud arvutused ja hulk põnevaid valimisdebatte. Samuti on eri

4 UUDISED

Eesti Päevaleht, ühenädalaleht 23. detsember 2014, toimetaja Henrik Ilves, tel. 680 4430, e-post: uudised@epl.ee

Lubadused liistule

Millised valimislubadused on huumor ja millised tõsised? Tõmbasime esmaspäevitt ilmunud artiklisarjas poliitikud liistule ja kurnasime mesistest lubadustest välja tõe.

Ära lase endale mütsi silmini vedada, muugi lubadused lahti!

Valimislubaduste sarja lõpetuseks näitame, kuidas tunda ära ilmvõimatuid lubadusi.

Ummas Jaagant
ummas.jaagant@epl.ee

Eesti Päevalehe on üheksa nädala jooksul meenutanud valimislubadusi, mille täitmine on olnud ilmvõimatu või mida ei ole suudetud seni ellu viia. Et valijaid seekord enne valimisi jaburate lubadustega ei pinestataks, anume märku, kuidas lubadusi mõista ja mis küsimusi nende kohta esitada.

Poliitikauuringute keskuse Praxis kodanikuühiskonna ja riigivalimemise ekspedi Hille Hinsbergi sõnul on kohe näha, kui enakond on reinad platvormiga head ehtööd: programmi lookused on selged, uued ideed põhjendatud, mõjud kaalutud ja kulud läbi arvutatud. „Kuna aga erakonnad ei paista usknvat, et valijad platvormse üldse loevad, siis nad pistavad sinna sisse võimalikult palju atraktiiviseid lubadusi," lisab ta. „Loodetakse, et iga inimene leiab sellest nõõelda ostuinnekirjast üks just endale meeldiva asja."

Kuidas leida pakutavate ostude seast üles kaup, mis on kas liga kallis, ammu vanaks läinud või mida pole kavatsetudki n-ö tarnida?

ESITEKS. Kellele lubadused on mõeldud?

Milliseid inimeste gruppe on eelistatud? Kas rohkem võidab ettevõtja või toetusväide, mis oleks justkui ühust võetud. „Pole tal seost mingi probleemiga, pole kindlat eesmärki, ei saa aru, mis kasu sellest tegevusest teadlult on ning kuidas teda ellu viiakse. Aga ilusti kõlab!" selgitab Hinsberg.

Näiteks selline lubadus: „Pensionitõusu eelduseks on aruka ja konservatiivse majandus- ja rahanduspoliitika jätkamine." Selline arvamusega on raske vaielda, aga korras rahandus ei too iseenesest pensionite tõusu. Mismoodi kavatsetakse luua seos majanduse kasvu ja pensionite vahel?

••Elluviimine ebamäärane

Selline lubadus sisaldab Hinsbergi sõnul head mõtet, kuid selle teostamiseks pole seatud konkreetset eesmärki ega kirjeldatud tegevusi. „Ammugi pole näha, kui palju aega läheb tulemuse saavutamiseks või milliseid kulusid see kaasa toob," täpsustab ta.

Näiteks lubadus parandada arstiabi kvaliteeti. Selline plaani vastu ei ole kergi, aga lahendusi saab olla mitu ja jääb segaseks, millist lahendust erakond eelistab.

••Konkreetse tegevus

Lubadus on sõnastatud eesmärgina, mille saavutamist on võimalik hinnata. Näiteks sobib jätgmine lubadus: „Alkoholi ja tubaküle rükliku alkoholi- ja tubakapoliitika ja karmistame karistusi nende alaealinele kätesaadavaks tegemise eest." Hinsberg selgitab: „Siin saab lubadust täitmist tagantjärele hinnata: kas alkoholipoliitikat muudeti ja kas tarbimine vähenes."

KOLMANDAKS. Kas lubadusel on ilmsiit valimised ülle elada?

Ott Luni sõnul on peamine kahelda lubaduse teostatavuses. „Vähemtel neist on kombeks täiel määral täituda," hoiatab ta.

Erakonnadel on alati lubadusi, millest nad ei taha koalitsioonilepingut sõlmides taganeda, ja teisi, mis kõikus laualt kaovad. Neid saab Luni sõnul eristada selle järgi, millistest lubadustest räägivad oma kampaaniates erakonna neliviis võtmepoliitikut – nende lubadustest ei loobuta.

Hille Hinsberg ütleb, et tuleb tajuda, kas mingi lubadus on selles valdkonnas mõõtmisudatus, näiteks rajada välisesinduse Brasiliasse, või suur ja mõjukas summ, näiteks korrutada kohalike omavalitsuste tõesanded.

> **Parteid loodavad, et iga inimene leiab lubaduste hulgast endale sobiva.**

Seda on lihtne hinnata, kui otsida internetist, mis seisus asjad parajasti on ja kuidas probleemi on püütud varem lahendada.

„Nii saab selgeks, kas on tegu uue algatusega või nii-öelda habemega teemaga," tõdeb Hinsberg.

Suurpõisme näide on kõigi erakondade praegune soov rääkida julgeolekust, mille puhul põhiküsimusel asjad on tegelikult üle erakondade kokku lepitud. „Seepärast ei peaks kuulama, kus õõstesse julgeoleku tagamisega üle trumbatakse, vaid uurima, milliseid muid riigiehitusi peavad kõik parteid nii olulisena, et nende lahendamiseks kokku lepitda."

Toomla lisab veel ühe valimislubaduse ehõõu näitaja – suksumuse. „Jõgu kallist lubadust pakutakse välja ühte harva ja kui seda ka tehakse, siis selleist koohumise on ka keeruline," selgitab Toomla.

NELJANDAKS. Mis lubadus maksab?

Poliitikutele meeldivad investeeringud, sest need pandudavad kärgakatustavaid objekte, ütleb Hinsberg.

„Paraku pole enamik olulisi investeeringuid mitte eeskoledse lubada, vaid need on juba kirjas pikemates plaanides," rõhutab ta. „Selline lubadus on teiste töö tulemus ja erakond tuleb valijale võõra rahaga koja naga Pubehle."

Niisiis peaksid poliitikud vastama ka küsimusele, kui palju raha on mingi eesmärgi saavutamiseks tarvis.

Ott Luni arvates ei ole tavainimesel ilmselt arga lubadustr hinda arvutada, sega parim viis otsust teha on kõrvutada eri erakondade seisukohti. „Pildi avardamiseks tasub kuulata eksperte. Tõsi, nende järgi ei tasu joondada, sest ka igas ekspertiis elavad sõgaval hoiakud ja sõmpaatiad," hoiatab Luni. „Otsus tehke oma peaga." ●

TESTI VÄRSKEID LUBADUSI

Valimislubaduste lahtimuukimise nõuandeid saab kohe katsetada lubadustega, mida era-

Ekspert: erakonnad ei põhjenda valikuid

Hille Hinsberg
Praxise ekspert

Katuseraha jagamine ei ole korrektne, sest see ei toimu üldise riigieelarvemenetluse loogika järgi, vaid loob erandid, millieks pole piisavalt põhjendusi. Nagu erakondade vastustest näha, pole selget põhjendust, milliste kaalutluste ja kriteeriumite alusel tekib raha saajate ja välja jääjate lõplik nimekiri. Milliseid riiklikult olulisi eesmärke aitavad need rahaeraldised saavutada? Ministeeriumid paigutavad oma eelarvetaotluse neile ette antud piiridesse ja esitavad rahandusministeeriumile kulutuste tegemiseks põhjendusi. Kohalikud omavalitsused teevad oma eelarveplaanid vastavalt käigus hoida nii-öelda helesinist toru ehk eelarvestamise kõrvallini.

Katuseraha ei lähe kokku rahastamise põhimõtetega, mis on siseministeeriumi eestvõttel kehtestatud avaliku sektori asutustele, kes toetavad mitte-tulundusühingu, avalikes huvides toimuvat tegevust: otsustamine (kellele ja mis põhjendustel) ei ole läbipaistev, toetusi ei eraldata võrdsetel alustel. Samuti pole katuseraha objektid seotud ministeeriumide või omavalitsuste strateegiliste eesmärkidega ega eelarvestamise tavapärase protsessiga.

See, et riigikogus tehakse otsuseid, mis muude asutuste otsustest nn üle hüppavad, jätab mulje, et muid otsustajaid ei usaldata.

Kui muud eraldised tunduvad riigikogulaste isiklike eelistuste ja kodukoha-patriotismi alusel pisemate summade lalalipuistamisena, siis kõige suurem eraldis (1,56 miljonit Eesti olümpiakomiteele) moonutab olgem katuse-

Ekspert: valimislubaduse juures peaks näitama ka hinnasilti ja mõju (5)

Erakonnad peaksid valimislubaduste juures näitama avalikusele ka hinnapitt ja konkreetsete eesmärkide arvutusvõti mõju, ütleb Praxise kodanikuühiskonna ekspert Hille Hinsberg. Oma suunamisel arvutusvõti lähtudud valijatele avalikustatuile ja nendelgaa [illegible]

Annika Uudelepp: iga vahele jäänud korruptant on üks võimalik mõjuagent vähem

Annika Uudelepp ei poliitikauurijate keskuse Praxis kodanikuühiskonna ja riigivõimestamise ekspert (Foto: Praxis)

Siit nädalast avaldas Euroopa Komisjon oma kevadise aruande ja riigipõhised soovitused iga liikmesriigi kohta. Seda nimetatakse Euroopa poolaasta protsess-

Mis kasu on olnud delegeerimisest?

Avalik teenus
vabaühenduste abiga

Avalike teenuste arendamisel on kaks põhieesmärki: tagada kodanikele teenuste kättesaadavus ja kvaliteet. Nende siltide saavutamine sõltub teadmiste, oskuste, raha ja muude vahendite olemasolust.

MÄRKUS: MARKO UUS, KAUNO VÕNNI

Ü[illegible]

Rauno Vinni: Eesti demokraatia areng tammub paigal

Rauno Vinni ei poliitikauurijate keskuse Praxis juhatuse esimees (Foto: Praxis)

Annika Uudelepp: Eesti reformivajadused ei ole nipet-näpet ning mõõdaminnes tehtavad asjad

Annika Uudelepp ei poliitikauurijate keskuse Praxis kodanikuühiskonna ja riigivõimestamise ekspert (Foto: Praxis)

Annika Uudelepp
13.05.2015 12:54
Allikas: Võimaalda päevakorrameetod
Rubriik: Arvamus

Sel nädalal avaldas Euroopa Komisjon oma kevadise aruande ja riigipõhised soovitused iga liikmesriigi kohta. Seda nimetatakse Euroopa poolaasta protsess-

Kodanikuühiskonna jälg riigikogu valimistel

Arvamus

Annika Uudelepp
poliitikauurijate keskuse Praxis

Nii kummaline kui see ka pole, kuid lõppenud riigikogu valimiste võitja ei saanud seekord mitte ühtegi häält.

Valijaskonna asi on öelda iga kord nelja aasta tagant, kuidas peaks poliitikord jõujoonel kulgema. Seekord [illegible]

[illegible]

Olulise roll

[illegible]

[illegible]

ARVAMISEST

Meie avalik mõtteruum on nagu kord süttinud turbaväli, mis võib silma eest varjul olles millata aastaid, enne kui jälle suure leegiga lahvatab. Päid täidavad aga asendusteemad.

ÜLIÕPILASESAUSE PRAXIS JUHATUSE ESIMEES

ANNIKA UUDELEPP (EIK)

Miks mitte kasulik olla

Vananev rahvastik tähendab riigile järjest väiksemat hulka tööealisi ja maksuvõimelisi inimesi ning suurenevaid sotsiaalkulutusi. Kasuks tuleks, kui soodustada aktiivset eluhoiakut ka pensionieas.

JANE MATT
Praxise analüütik

Paljudel vanemaealistel on oskusi ja suutlikkust, mis ka pärast pensioonile jäämist võiks rakendust leida. Seda enam et aktiivse ellusuhtumisega inimene, kellel on võimekusele vastav roll ja vastutus ühiskonnas, püsib tervem ning tuleb kauem isega. Kõige madalam on Eesti vanemaealiste puhul poliitilise aktiivsuse näitaja.

Enneköike käib see naiste kohta. Samas on ka ELi keskmine suhteliselt madal. Ilmselt on üheks põhjuseks põlvkondi puudutavad hoiakud, kus avaliku elu korraldamises osalemud enneköike mehed ning naiste korraldada on olnud pigem erafäär (perekonna eest hoolitsemine).

Samuti käiakse vahatahtlikuse alusel hooldekodudes üksikuid vanainimesi külastamas. Mõte on, et igal liikmel peab olema võimetekohane roll ja vastutus, kuna see aitab püsida aktiivse ja tervena.

Positiivse näitena võiks tuua ka seltsidaamide tegevuse Tallinnas ja Viljandis – vabatahtlikena käiakse suhtlemas üksikute vanainimestega. Kasutegur on tegelikult kahepoolne – nii seltsidaamile kui ka inimesele, keda külastatakse.

Vaadeldes Eesti vanemaealiste ühiskondlikku aktiivsust rahvusvahelises võrdluses, selgem on see tegur, mis ühiskondlikku aktiivsust hoopis pärsib.

Miks siis on meie vanemaealiste sotsiaalne aktiivsus madal? Ühe põhjusena võib nimetada seda, et Eesti vanemaealised on tööga väga hõivatud (28 riigi seas Rootsi järel kogu-ni teisel kohal). Kõrge eani töötamise põhjuseks on samas mitte niivõrd soov leida võimetekohast rakendust, vaid madal sissetulek. See aga avaldab selget mõju inimese võimalustele, suutlikkusele ja motivatsioonile panustada (vabatahtlikkuse alusel) ühiskondlikku ellu.

Et kasu oleks mitmepoolne

Eesti kipub langema **keskpärasuse** lõksu

OECD indeksi kontekstis tuleb arvestada, et tegemist ongi juba maailma arenenumate riikide klubiga ning olla nende hulgas viimane tähendab ikkagi kuulumist maailma 34 arenenuma riigi hulka.

Muret peaks pigem tekitama see, kas Eestil on tulevikus potentsiaali liikuda selles seltskonnas ülespoole – ehk arendada oma majandust ja elukeskkonda paremini, kui seda suudavad teised OECD riigid.

Tootlikkus kasvab aeglaselt. Paraku on Eesti tootlikkuse kasvutempo olnud viimastel aastatel tagasihoidlik ning meie positsioon näiteks Euroopa keskmisega võrreldes on püsinud paigal. Eesti võibki olla saavutanud pikaajalise tasakaalu ning edasine arenguhüpe on küsitav. Ehk nii nagu rõhutas oma seisukohtades ka IMF, Eestil on suur oht langeda nn keskpärasuse lõksu. Maailmas on vaid üksikuid riike, kes on suutnud jätkata lähenemist rikastele riikidele ka pärast ma-

KATRIN PIHOR, JANE MATT
Praxis

> **Eesti võibki olla saavutanud pikaajalise tasakaalu ning edasine arenguhüpe on küsitav.**

deksis mõnevõrra üllatav, aga selgitatav. Ühelt poolt on põhjus sama – oleme harjunud nägema end kõrgetel kohtadel võrdluses teiste siirderiikidega, näiteks USAID ja Freedom House'i Nations in Transiti indeksites. OECD indeksi puhul võib Eesti madalat positsiooni, vähemalt kaasamise valdkonnas, seostada ka metoodikaga. Kodanikuaktiivsust ja kaasatust kajastab indeksis kaks indikaatorit: valimisaktiivsus vaandmine eeldaks ilmselt natuke rohkemate komponentide vaatamist. Valimisaktiivsus on Eestis olnud viimastel valimistel üle 60%, mis on teisi Euroopa riike vaadates pigem keskmine tulemus.

Eraldi arutelukoht on, kuivõrd näitab üldse valimistel osalemise kohustuslikkus kodanikuühiskonna tervist ja sisulist sotsiaalset kaasamist. Seega antud indikaatori kõrge keskmine ei ole päris üheselt mõistetav referents ning riikide pingeritta seadmisel nende valimiaktiivsuse alusel tuleks kindlasti arvesse võtta ka riigi valimissüsteemi.

Küsitav metoodika. Indeksi alaosas, mis vaatab, kuidas toimub riikides poliitikakujundamises osalemine ja kaasatus otsustusportsessidesse, on metoodika veelgi mõistetamatum. Nimelt andmeallikas, millele indeksis viidatakse, Eesti kohta andmeid ei hõlma. Teiseks ei ole võimalik täpsemalt näha, milliste küsimuste alusel koondin-

Hille Hinsberg katuserahadest: erakonnad ei põhjenda oma valikuid (24)

Katuseraha jagamine ei ole korrektne, sest see ei toimu üldise rigiseisvemenetluse loogika järgi, vaid loob erandid, milleks pole piisavalt põhjendusi.

Nagu erakondade vastustest näha, pole selget põhjendust, miliste kaalutluste ja kriteeriumite alusel teiste näha saajate ja ütlja jaigate-lõpik nimekiri

Freedom House: Eesti demokraatia on heas seisus

Foto: AP / Scanpix

Värske Freedom House'i postkommunistlike riikide arengut käsitlev aruanne toob esile tagasihõigid Eurasia, Balkani ning Kesk-Euroopa maade demokraatlikus riigivalitsemises, Eesti demokraatiat hinnatakse teise koha väärilseks.

Mõttekoda: Eesti on riigireformiks valmis

Mõttekoda leidis, et riigikogu võtab riigireformi küsimuse pärast valimisi ka päevakorda. Foto: Toomas Tatar / Postimees

Poliitikauuringute keskuse Praxis analüütikust nähtub, et riigivalitsemise reformi küsimused on peatsete riigikogu valimiste eel erakondade valimisplatvormides varasemast enam esindatud, mis annab lootust, et teemaga pärast valimisi ka

Annika Uudelepp: erakonnad võiksid rohkem Eesti tulevikusvisioonile mõelda (6)

Toomas Tamsar ja Rauno Vinni kommenteerivad erakondade valimislubadusi

Hille Hinsberg: vabakond, kus on teie e-residentsus?

PRAXIS ORGANISATSIOONINA
ORGANISATSIOONI STRATEEGIA-PROTSESS JA ARENDUSTÖÖ

2015. aastal jätkus Praxise kui organisatsiooni arendustöö. Kui 2014. a. märksõnaks oli uue strateegia heakskiitmine, siis 2015. aastal töötasime mitme olulise arendusprojektiga, et strateegias kokkulepitut ellu viia.

Tähtsaks algatuseks organisatsiooni arengus võib pidada organsitsiooni strateegiat toetava rahastamisstrateegia väljatöötamise alustamist. Rahastamisstrateegia eesmärgiks on mitmekesistada Praxise rahastamismudelit eri tüüpi rahastuse kaasamise kaudu, suurendada rahastamise stabiilsust ja jätkusuutlikkust. Rahastamisstrateegia ettevalmistamiseks taotleti toetust Kodanikuühenduste Sihtkapitalilt. Projektijuht Rauno Vinni ja rahastamisstrateegia koostamise eest vastutav juhatuse liige Katrin Pihor täiendasid oma teadmisi mõttekodade rahastamismudelitest rahvusvahelisel veebikursusel. Rahastamisstrateegia arendamine jätkub 2016. a.

Jätkus mitmete sisemiste tööprotsesside korrastamine. Uuendati Praxise projektijuhtimise juhend ning töökorralduse reeglid, jätkati raamatupidamisprogrammi arendamist. Ühtlasi alustati Praxise visuaalse identiteedi uuendamisega, millega loodame lõpule jõuda 2016. aasta esimeses pooles.

Praxise eduteguriks ning väärtuseks on programmidevaheline koostöö ja sünergia. Selle soosimiseks oleme järjepanu kujundanud eeldusi ühisloomeks ning koostööks eri valdkonna ekspertidega nii Praxise sees kui väljastpoolt. 2015. aastal tegid meile kaastööd 41 lepingulist partnerit, meie meeskond juhendas 32 praktikanti.

Samuti oleme pidevalt Praxise mõjuloogikat edasi arendanud, et oma tegevusi paremini fookuses hoida ja mõju saavutada. Järjest enam oleme muutunud *think- and-do tank*'ks ehk mõttekojaks, kes mitte üksnes ei loo teadmisi, vaid aitab ka nende teadmiste abil muutusi ellu kutsuda. Seetõttu panustame lisaks analüütilistele töödele ja ideede väljapakkumisele oma kompetentsivaldkondades ka sisukasse ja osalust suurendavasse ühiskondlikku arutellu ning pakume omapoolset tuge nõuannete, lahenduste katsetamise ning koolituste abil. Seda on põhjalikumalt avatud tegevusaruande peatükis 2.

JUHTIMINE JA MEESKOND

2015. aastal Praxise **nõukogu** koosseisus muutusi ei olnud ja nõukogu liikmetena jätkasid Triinu Tombak (esimees), Daniel Vaarik, Ene-Margit Tiit, Kadi Lambot, Karsten Michael Staehr ja Sten Tamkivi. Meie nõukogu liikmete panus nõukogu töösse on vabatahtlik, st ei ole tasustatud.

Juhatuses toimusid aga 2015. aastal mitmed olulised muudatused. Septembrist lahkus Praxisest pikaaegne töötaja ja juhatuse liige Reelika Leetmaa, kes asus tööle Töötukasse juhatuses. Praxise nõukogu 9. septembri 2015 otsusega valiti majanduspoliitika programmijuht Katrin Pihor juhatuse uueks liikmeks. Oktoobrist suundus senine juhatuse esimees Annika Uudelepp lapsehoolduspuhkusele ja sellega seoses lahkus juhatusest. Juhatuses jätkab varasemast Laura Kirss.

Nõukogu moodustas uue juhatuse esimehe leidmiseks valikukomisjoni, kes esitas nõukogule uueks esimehe kandidaadiks Euroopa Kontrollikoja Eesti liikme Kersti Kaljulaiu. Nõukogu tegigi Kersti Kaljulaiule ettepaneku asuda tööle Praxise juhatuse esimehena kevadest 2016. Kersti Kaljulaid võttis ettepaneku vastu tingimusel, et Eesti leiab Kontrollikotta uue esindaja ning Kontrollikoda annab talle loa Praxisesse ametisse asumiseks. 2015. aasta kevade seisuga ei olnud Eesti oma uut esindajat Kontrollikotta veel nimetanud.

Praxise juhtimises täidavad väga olulist rolli **programmijuhid**, kes juhivad ja arendavad programmide sisulist tööd ja juhivad programmide meeskondi igapäevaselt. 2015. aastal toimusid programmijuhtimises järgmised muutused. Seoses Reelika Leetmaa Praxisest lahkumisega hakkas töö- ja sotsiaalpoliitika programmijuhi kohuseid täitma Märt Masso. Septembris naasis lapsehoolduspuhkuselt Katrin Pihor, kes võttis majanduspoliitika programmi juhtimise üle seniselt kohusetäitjalt Helena Rozeikilt. Tervisepoliitika programmijuhi kohusetäitja ülesanded lõppesid Priit Kruusil, kes edaspidi soovib pühenduda tervisevaldkonna innovatsioonile uute teenuste väljatöötamise kaudu. Uueks programmijuhiks valitud tervisepoliitika ekspert Ülla-Karin Nurm alustab programmijuhi ametis 2016. aasta suvel. Seoses Laura Kirsi lapsehoolduspuhkusele siirdumisega võttis hariduspoliitika programmijuhi kohusetäitja ülesanded üle Hanna-Stella Haaristo.

Programmijuhtidena jätkasid tööd Rauno Vinni (valitsemise ja kodanikuühiskond) ja Praxise Akadeemia juht Kaido Paabusk.

Samuti jätkasid tööd kommunikatsioonijuht Eneli Mikko, büroojuht Irina Putškova ning sekretär Ave Jalakas.

2015. aasta detsembris töötas Praxises töölepinguga kokku 34 inimest (2014.a samal ajal 35). Kuna Praxise töötajad on tublid lapsevanemad (lapsehoolduspuhkusel viibis 4 töötajat) ja mitmed analüütikud töötasid seoses kraadiõpingute või erialase teadustööga osalise koormusega, püsis töötajate arv täiskohale taandatuna sarnane nagu viimastel aastatel ehk 26 inimest (2014=25; 2013=25). Töötajate arvu olulist muutust me lähiaastatel ei plaani.

Organisatsiooni tööjõukuludest annab ülevaate käesoleva aruande lisa 11. Kokku olid Praxise tööjõukulud 2015. aastal 858 333 eurot (2014. aastal 793 948 eurot), sealhulgas juhatuse liikmete tasud 85 224 eurot (2014. aastal 83 410 eurot).

Meeskonna arendamine

2015. aastal otsustasime, et soovime arendada oma meeskonna loova kirjutamise oskusi, et meie aruanded ja muud töö tulemused oleksid jätkuvalt hästi loetavad ning lugejat kõnetavad. Selleks kutsusime meid koolitama Meelike Saarna, kelle abil suveseminaril loovat kirjutamist erinevate tehnikate abil meeleolukalt harjutasime.

Praxis tähistas 15. tegevusaastat

Juhatus

Annika Uudelepp
Juhatuse esimees

Katrin Pihor
Juhatuse liige,
programmijuht

Laura Kirss
Juhatuse liige,
programmijuht

Reelika Leetmaa
Juhatuse liige,
programmijuht

Majandus

Anne Jürgenson
Analüütik

Helena Rozeik
Analüütik,
programmijuhi kt

Katrin Pihor
Programmijuht

Mari Rell
Analüütik

Miko Kupts
Nooremanalüütik

Silja Kralik
Analüütik

Valentina Batueva
Nooremanalüütik

Töö- ja sotsiaalvaldkond

Andres Võrk
Vanemanalüütik

Helen Biin
Analüütik

Ingel Kadarik
Assistent

Kirsti Nurmela
Analüütik

Kristi Anniste
Analüütik

Liina Osila
Analüütik

Magnus Piirits
Nooremanalüütik

Marre Karu
Vanemanalüütik

Märt Masso
Vanemanalüütik,
programmijuhi kt

Valitsemine ja kodanikuühiskond

Annika Uudelepp
Ekspert

Hille Hinsberg
Ekspert

Jane Matt
Analüütik

Rauno Vinni
Programmijuht

Haridus

Cenely Leppik
Nooremanalüütik

Eve Mägi
Analüütik

Hanna-Stella Haaristo
Analüütik,
programmijuhi kt

Kersti Kõiv
Analüütik

Laura Kirss
Programmijuht

Tervis

Gerli Paat-Ahi
Analüütik

Laura Aaben
Analüütik

Priit Kruus
Analüütik,
programmijuhi kt

Reelika Ermel
Projektijuht

Riina Sikkut
Analüütik

Kontor

Vootele Veldre
Analüütik

Ave Jalakas
Sekretär

Eneli Mikko
Kommunikatsioonijuht

Irina Putškova
Büroojuht

Praxise Akadeemia

Anne Randväli
Koolitusjuht

Kaido Paabusk
Praxise Akadeemia juht

Nõukogu

Triinu Tombak
Nõukogu esimees

Daniel Vaarik
Nõukogu liige

Ene-Margit Tiit
Nõukogu liige

Kadi Lambot
Nõukogu liige

Karsten Michael Staehr
Nõukogu liige

Sten Tamkivi
Nõukogu liige

KOMMUNIKATSIOONITÖÖ JA VÕRGUSTIKUD

Teadmiste levitamine

Mõttekoja strateegiliste sihtide saavutamiseks jätkasime aktiivselt eri sihtrühmadele suunatud kommunikatsioonitegevusi. Töötame järjepidevalt selles suunas, et meie tööd, eksperthinnangud ja soovitused oleks nii poliitikakujundajatele, partneritele kui ka laiemale avalikkusele kättesaadavad, mõistetavad ja kasutatavad. Võtame sageli ühiskondlikel teemadel sõna meedias, toome kokku osapooli, et arutleda ühiskonnas olulistel teemadel ning sisustame debatte teadmistepõhise infoga.

2015. aasta üheks märksõnaks võib kindlasti pidada tihendatud koostööd meediaorganisatsioonidega. Mitme algatuse raames toetasid mõttekoja analüütikud ajakirjanikke sisuka debati algatamisel. Näiteks olime valimiste eel oluline partner ajakirjanikele sisuka avaliku debati kaaskorraldamisel. Koostasime taustapabereid, hindasime erakondade valimislubadusi ja korraldasime loodud teadmistele tuginedes ajakirjanike infotunde.

Mõttekoja analüütikud jagasid ekspertteavet ja hinnanguid oma kompetentsivaldkondades nii arvamuslugude, kommentaaride kui ka raadiointervjuude vahendusel ja teledebattides osalemisel. Ühtekokku oli Praxist aasta jooksul meedias viidatud, tsiteeritud ja kajastatud üle 1200 korra. Mõtteavaldused ilmusid üleriigilise levikuga meediakanalites, aga ka piirkondlikes, erialaväljaannetes ja sotsiaalmeedias. Kõik meie analüüsitööd on tasuta kättesaadavad: www.praxis.ee/meietood.

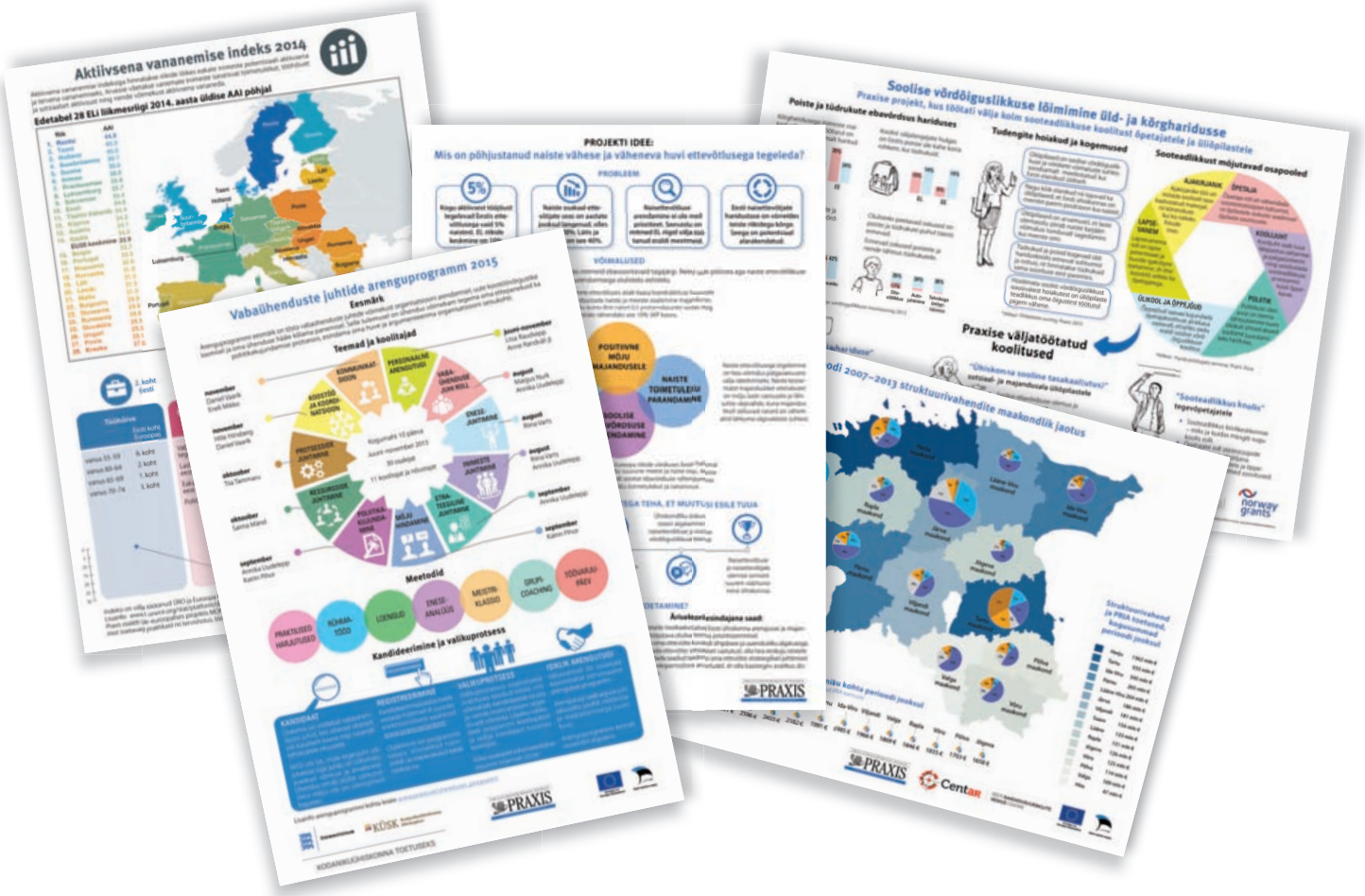

Meie meedias

- koostöö kõigi peamiste meediakanalitega
- kokku üle 1200 kajastuse
- kaastööd eriala- ja teadusväljaannetele
- 20 Vikerraadio nädala kommentaari

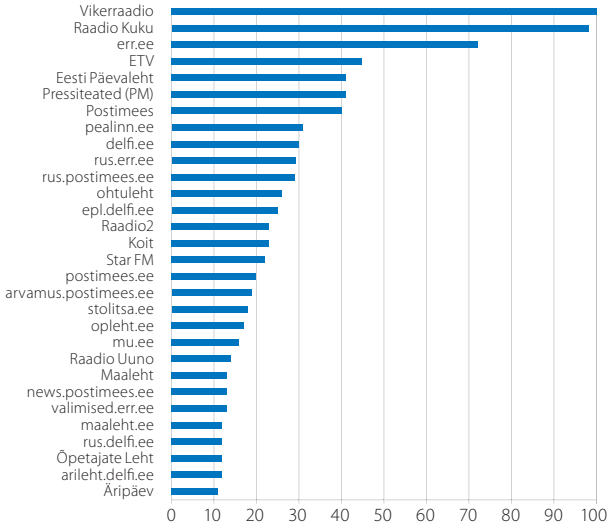

Praxise kommunikatsioonikanalid

Valik avalikkuses tõstatatud teemasid

- Kuidas kasvatada riigi tulu?
- Populism erakondade valimis-lubadustes
- Mitmekesisus Eesti ettevõtete juhtimises
- Eurotoetuste mõju regionaal-arengule
- Vanemaealiste potentsiaali kasutamisele töö- ja ühiskonnaelus
- Lahendusteed töökäte vähenemisega seotud trendile

Kasvanud on inimeste hulk, kellele jagame loodud teadmisi ja keda kaasame eri valdkondadest ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Meie igakuise uudiskirjaga liitub igal aastal 300 inimest, olles jõudnud koguarvuna 2500 inimeseni

Veebilehekülje külastajate arv on tõusnud enam kui poole võrra – 20 000 unikaalse külastaja asemel 2014. aastal on külastajaid nüüd 44 000 ringis

Jõudmaks suurema hulga sihtrühma liikmeteni, oleme viimastel aastatel suurendanud oma ulatust sotsiaalmeedia kanalites.

Kuulume 16 rahvusvahelisse võrgustikku ja töötame igapäevaselt koos väliseksperti-dega. Jagame teadmisi eri teemadel üle Euroopa. Veebilehekülge on loetud väljaspool Eestit näiteks Gruusias, Suur-Britannias, Belgias, Soomes, Saksamaal, Hollandis, Rootsis, aga ka Brasiilias

Rahvusvahelised võrgustikud, kuhu kuulume ja kus teadmisi vahendame

- PASOS, Policy Association for an Open Society
- NEPC, Network of Education Policy Centers
- ESTO, European Science and Technology Observatory
- ERAWATCH, EU's innovation and research policy Network
- ENSR, European Network for Social and Economic Research
- EEPO, European Employment Policy Observatory
- EurWork, European Observatory of Working Life
- EMCC, European Monitoring Centre on Change
- ENEGE, European Network of Experts on Gender Equality
- IRShare, Industrial Relations Share
- ESPN, European Social Policy Network
- International Network for Health Policy and Reform, Bertelsmann Stiftung
- ISTR, International Societ y for Third-Sec tor Research

Nõuandvad kogud

Oma põhitöö kõrvalt kuuluvad mitmed Praxise töötajad erinevatesse nõuandvatesse kogudesse, pakkudes seeläbi analüütilist tuge avaliku sektori organisatsioonide juures. Näiteks nõustab Andres Võrk Eesti Panga eelarvenõukogu, mille eesmärk on jälgida eelarvepoliitika vastavust Eesti ja Euroopa Liidu eelarvereeglitele. Samuti jätkab ta Teaduste Akadeemia juures tegutseva Arstiteaduse ja Tervishoiu Strateegia Alalise Komisjoni liikmena. Hille on Avatud Valitsemise Partnerluse sõltumatu hindaja ning valiti äsja AVP hindamisorganisatsiooni rahvusvahelise nõustava kogu eksperdiks. Tema ülesanne on teha kvaliteedikontrolli 65 riigi koostatud aruannete üle. Ühtlasi on ta EKAKi (Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni) ühiskomisjoni liige. Annika Uudelepp on jätkuvalt Avatud Valitsemise Partnerluse koordineeriva kogu liige. Samuti osaleb ta valitsusvälise eksperdina Riigikantselei juures tegutsevas haldusvõimekuse komisjonis, peaministri poolt juhitavas E-Eesti nõukojas ja Justiitsministri õigusloome nõukojas. Katrin Pihor nimetati Riigihalduse ministri juures tegutseva haldusreformi kavandamist nõustava ekspertkogu liikmeks. Magnus Piirits on riikliku vanaduspensioni jätkusuutlikkuse edendamise projektimeeskonna liige.

Erialane koostöö

Praxis kuulub paljudesse erialastesse võrgustikesse, mis aitab edendada nii Eesti-sisest kui ka rahvusvahelist koostööd, tuua organisatsiooni uut teadmist kui ka jagada oma teadmisi. Järgnevalt on esitatud ülevaatlik nimekiri erialastest rahvusvahelistest võrgustikest ja/või organisatsioonidest, millega mõttekeskus oli 2015. aastal seotud.

Samuti jätkasime tegutsemist **Eesti Hindamise Ühingus ESTES**. ESTES loodi 2010. aasta lõpus Praxise, Technopolis Group'i ja CPD OÜ algatusel. Ühingu eesmärk on toetada hindamise valdkonnas tegutsevate või vastavaid kompetentse evivate organisatsioonide ja inimeste koostööd. Algatajad soovivad soodustada teadmiste- ja kaasamispõhise poliitika ja strateegiate kujundamist ja arengut Eestis. Eesmärk on tõsta Eestis läbiviidavate hindamiste professionaalset ja eetilist taset ning hindamisalast teadlikkust ja kultuuri. 2015. aastal toimus ESTESe juhtimisel rahvusvaheline seminar poliitikavaldkondade regionaalse mõju hindamisest, alustati ESTES visuaalse identiteedi kujundamise ja veebilehe arendusega.

RAHASTAMINE

Peame oluliseks rahastamisallikate mitmekesisust, läbipaistvust ja seda, et meie tegevuse rahastajate taust on teada. Praxis on isemajandav organisatsioon ja ei saa alates 2008. aastast üheltki rahastajalt institutsionaalset tegevustoetust. Seetõttu otsime ise oma tegevuste finantseerimiseks rahastamisallikaid, taotledes toetusi kodanikeühendustele mõeldud fondidest nii Eestis kui Euroopas, konkureerides nii Eesti riigiasutuste kui Euroopa Komisjoni institutsioonide riigihangetel, osaledes Euroopa Komisjoni teadus- ja arendustegevuse uurimisprojektide konkurssidel ning kogudes annetusi Eesti ettevõtetelt ja eraisikutelt.

2015. aastal kasvas tegevuste maht 11% võrreldes 2014. aastaga. Põhitegevuse tulud olid 2015. aastal 1 311 151 eurot (2014. a. 1 178 285 eurot). Vaatamata kiirele tulude kasvule kujunes 2015. majandusaasta tulemiks -2 045 eurot (2014. a 9 091 eurot), mille tulemusena vähenes akumuleeritud tulem 2015. a. lõpu seisuga ja oli 81 598 eurot.

2015. a. negatiivne tulem oli ennekõike seotud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kulu kasvuga, mis on 2014. a võrreldes tõusnud 28%. Paljude sedalaadi projektide puhul ei kata toetuse summa organisatsiooni üldkulusid töömahuga proportsionaalselt, mistõttu organisatsiooni tulemuslikkus väheneb.

2015. aastal moodustas suurima osa Praxise tuludest mõttekoja põhikirjaliste eesmärkide täitmisega seotud tulu. Veidi üle poole tuludest moodustub teenuste müügist, näiteks erinevad koolitused ja nõustamine ning turukonkurentsis võidetud analüüsi- ja arendustööd. Teine tuluallikas on projektitoetused, mida oleme erinevatest vabaühendustele ja analüüsiasutustele mõeldud fondidest ise taotlenud (suurimad rahastajad on siinkohal näiteks Euroopa Komisjon, Norra ja EMP finantsmehhanism). Ka sel aastal saime annetusi Eesti ettevõtjatelt Praxise missiooni toetamiseks. Allpool on illustreeritud, kuidas 2015. a. tulu jagunes tululiikide lõikes.

Suurim programm oli töö- ja sotsiaalpoliitika (34% tulust), järgnes Praxise Akadeemia (21% tulust), majanduspoliitika, hariduse, valitsemise ja kodanikuühiskonna programm on võrdelt 11-13% ringis, tervisepoliitika programm 8% tulust.

Praxis maksumaksjana panustas riigieelarve tuludesse 2015. aastal kokku 416 965 eurot (2014. a. 407 516) – sh tööjõumaksudena ca 343 tuhat ja käibemaksuna ca 74 tuhat eurot. See oli 32% meie 2014. a. tuludest (2013. a. 34,5%).

2015. aasta tulu jaotus tululiikide lõikes

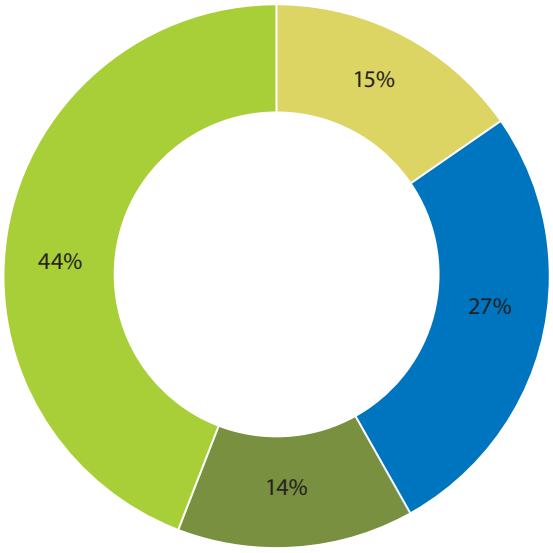

- Välismaised annetused ja toetused
- Kohalikud annetused ja toetused
- Välismaine ettevõtlusest saadud tulu
- Kohalik ettevõtlusest saadud tulu

Põhilised majandusnäitajad 2010-2015

Aasta	Aruandeaasta tulem	Käive	Akumuleeritud tulem
2010	22 982	770 457	51 418
2011	-21 678	930 552	29 740
2012	109	1 057 166	29 849
2013	49 690	1 292 575	74539
2014	9 091	1 178 285	83 630
2015	-2045	1 311 151	81 598

FINANTSARUANNE

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss
(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	184 434	135 606	2
Nõuded ja ettemaksed	225 193	261 226	3
Kokku käibevara	**409 627**	**396 832**	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	0	2 575	5
Kokku põhivara	**0**	**2 575**	
Kokku varad	**409 627**	**399 407**	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksed	240 884	211 288	7
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	87 145	104 476	16
Kokku lühiajalised kohustused	**328 029**	**315 764**	
Kokku kohustused	**328 029**	**315 764**	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	13	13	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	83 630	74 539	
Aruandeaasta tulem	-2 045	9 091	
Kokku netovara	**81 598**	**83 643**	
Kokku kohustused ja netovara	**409 627**	**399 407**	

Tulemiaruanne
(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	548 355	441 837	15
Tulu ettevõtlusest	758 876	733 101	15
Muud tulud	3 920	3 347	
Kokku tulud	**1 311 151**	**1 178 285**	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-301 118	-235 986	9
Jagatud annetused ja toetused	-150	-50	
Mitmesugused tegevuskulud	-150 613	-136 173	10
Tööjõukulud	-858 333	-793 948	11
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-2 575	-2 877	5
Muud kulud	-244	-174	
Kokku kulud	**-1 313 033**	**-1 169 208**	
Põhitegevuse tulem	**-1 882**	**9 077**	
Muud finantstulud ja -kulud	-163	14	
Aruandeaasta tulem	**-2 045**	**9 091**	

Rahavoogude aruanne
(eurodes)

	2015	2014	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-1 882	9 077	
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	2 575	2 877	5
Kokku korrigeerimised	**2 575**	**2 877**	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	36 033	-85 868	
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	12 265	-70 321	
Kokku rahavood põhitegevusest	**48 991**	**-144 235**	
Rahavood investeerimistegevusest			
Laekunud intressid	3	9	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	**3**	**9**	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Makstud intressid	-156	-34	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	**-156**	**-34**	
Kokku rahavood	**48 838**	**-144 260**	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	135 606	279 827	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	**48 838**	**-144 260**	
Valuutakursside muutuste mõju	-10	39	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	184 434	135 606	2

Netovara muutuste aruanne
(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2013	13	74 539	74 552
Aruandeaasta tulem	0	9 091	9 091
31.12.2014	13	83 630	83 643
Aruandeaasta tulem	0	-2 045	-2 045
31.12.2015	13	81 585	81 598

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus PRAXIS 2015. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamise tavaga. Hea raamatupidamise tava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevates arvestuspõhimõtetes.
Sihtasutuse tulude-kulude aruanne on koostatud lähtudes RTJ 14 nõuetest.

Majandusaasta algas 01.01.2015 ja lõppes 31.12.2015, majandusaasta pikkuseks oli 12 kuud.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse kassas olevat sularaha ja arvelduskontode jääke. Raha kajastatakse bilansis õiglases väärtuses.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja –kohustused ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, hinnatakse bilansipäeval ümber eurodesse ametlikult kehtivate Europpa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse sihtasutuse majandustegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid.

Nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse võimaluse korral iga ostja kohta eraldi. Kui nõuete individuaalne hindamine ei ole nõuete arvust tulenevalt võimalik, siis hinnatakse individuaalselt ainult olulisi nõudeid. Ülejäänud nõudeid hinnatakse kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas.

Kõiki muid nõudeid (viitlaekumised ning muud lühiajalised nõuded)kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nominaalväärtusega (miinus võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalised nõuded kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvas summas.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse sihtasutuse enda tegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 1917 eurot.
Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Materiaalse põhivara amortisatsiooni arvestatakse lineaarsel meetodil. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi sõltuvalt selle kasulikust tööeast.

Hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele (sh tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel).

Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 1917 eurot

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	5
Ehitised	5
Masinad ja seadmed	5

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle sihtasutusele. Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas. Rendimaksed jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustuse jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustuse jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustused

Kõik finantskohustused (võlad tarnijatele, viitvõlad, ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustused) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestus toimub kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva.

Annetused ja toetused

Aruande perioodi kuludes on kajastatud kõik projektide sihtfinantseerimisega seotud tegevuskulud, millega seotud tegevused on aset leidnud aruandeaastal.

Sihtfinantseerimisena käsitletakse selliseid toetusprojekte, mida rahastatakse kas sihtotstarbelistest eraldistest või sihtasutuse enda poolt taotletud toetustest ja annetustest.

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglases väärtuses. Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse tulemiaruandes „Annetused ja toetused“ kirjel.

Tulud

Sihtasutus on viimastel aastatel oma tegevusi rahastanud projektipõhiselt Eesti avaliku sektori organisatsioonide tellimustest, Euroopa Liidu uuringuprojektidest ja muudest vahenditest. Sihtasutus on rahastatud erinevate ühiskondlike organisatsioonide, mitmete rahvusvaheliste fondide (sh EL fondid ja raamprogrammid) ning lepingulistest töödest riigi ja erasektori poolt.

Tulu pikema perioodi jooksul programmide poolt juhitud projektide teenuste müügist kajastatakse lähtuvalt osutatava teenuse valmidusastmest bilansipäeval, eeldusel, et teenuse osutamist hõlmava tehingu lõpptulemust (s.o tehinguga seotud tulusid ja kulusid) on võimalik usaldusväärselt prognoosida ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulud. Osutatava teenuse valmidusaste määratakse kasutades teenuse osutamisega seotud tegelike kulude suhet võrreldes eelarveliste kogukuludega.

Kui teenuse osutamist hõlmava tehingu või projekti lõpptulemust ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, kuid on tõenäoline, et sihtasutus suudab katta vähemalt teenusega seotud kulud, on tulu kajastatud ainult tegelike lepingu täitmisega seotud kulude ulatuses. Kui

on tõenäoline, et teenuse osutamisega kaasnevad kogukulud ületavad teenuse osutamisest saadava tulu, siis kajastatakse oodatav kahjum täies ulatuses kohe.

Juhul, kui bilansipäeval ületab laekunud projekti tasude summa projektile tehtud kulutused ja sellele vastava tuluosa, kajastatakse vahe bilansis kohustusena. Juhul, kui laekunud projekti tasude summa on väiksem kui projektile tehtud kulutused ja sellele vastav tuluosa, kajastatakse vahe bilansis nõudena.

Seotud osapooled

Sihtasutuse seotud osapooled on:
a. asutaja;
b. tegev- ja kõrgem juhtkond;
c. eespool loetletud isikute lähedased pereliikmed ja nende poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist toimunud sündmuste kajastamine aastaaruandes sõltub sellest, kas tegemist on korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusega.
Korrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on sündmus, mis kinnitab bilansipäeval eksisteerinud asjaolusid. Sellise sündmuse mõju on kajastatud lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruandes.
Mittekorrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on sündmus, mis ei anna tunnistust bilansipäeval eksisteerinud asjaoludest. Sellise sündmuse mõju ei kajastata lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruandes. Kui mõju on oluline, avaldatakse see lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014
Sularaha kassas	605	583
Arvelduskontod	183 829	135 023
Kokku raha	**184 434**	**135 606**

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed
(eurodes)

	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	42 215	42 215	0	0	
Ostjatelt laekumata arved	42 215	42 215	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1 990	1 990	0	0	4
Muud nõuded	169 956	169 956	0	0	
Viitlaekumised	169 956	169 956	0	0	14
Ettemaksed	4 680	4 680	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	4 680	4 680	0	0	
Muud	6 352	6 352	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	**225 193**	**225 193**	**0**	**0**	

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	61 099	61 099	0	0	
Ostjatelt laekumata arved	61 099	61 099	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	6	6	0	0	4
Muud nõuded	190 491	190 491	0	0	
Viitlaekumised	190 491	190 491	0	0	14
Ettemaksed	3 324	3 324	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	2 249	2 249	0	0	
Muud makstud ettemaksed	1 075	1 075	0	0	
Muud	6 306	6 306	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	**261 226**	**261 226**	**0**	**0**	

Real "Viitlaekumised" on kajastatud sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded, mille osas detailsem informatsioon on toodud lisas 14.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad
(eurodes)

	31.12.2015		31.12.2014	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	0	26 360	0	27 208
Üksikisiku tulumaks	0	9 593	0	11 058
Erisoodustuse tulumaks	0	218	0	29
Sotsiaalmaks	0	18 212	0	19 593
Kohustuslik kogumispension	0	1 200	0	1 256
Töötuskindlustusmaksed	0	1 246	0	1 608
Ettemaksukonto jääk	1 990		6	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	**1 990**	**56 829**	**6**	**60 752**

Lisa 5 Materiaalne põhivara
(eurodes)

					Kokku
	Ehitised	Arvutid ja arvutisüsteemid	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	
31.12.2013					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-5 165	-2 748	-2 748	-8 526	-16 439
Jääkmaksumus	2 981	0	0	2 471	5 452
Amortisatsioonikulu	-1 629	0	0	-1 248	-2 877
31.12.2014					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-6 794	-2 748	-2 748	-9 774	-19 316
Jääkmaksumus	1 352	0	0	1 223	2 575
Amortisatsioonikulu	-1 352	0	0	-1 223	-2 575
31.12.2015					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0

Lisa 6 Kasutusrent
(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2015	2014
Kasutusrendikulu	52 718	51 597
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2015	**31.12.2014**
12 kuu jooksul	51 600	40 155
1-5 aasta jooksul	481	467

Kasutusrendi all on kajastatud kontori ja arvutite rent.

Lisa 7 Võlad ja ettemaksed
(eurodes)

	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	43 476	43 476	0	0	
Võlad töövõtjatele	70 389	70 389	0	0	8
Maksuvõlad	56 829	56 829	0	0	4
Muud võlad	31 354	31 354	0	0	
Muud viitvõlad	31 354	31 354	0	0	
Saadud ettemaksed	38 836	38 836	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	38 836	38 836	0	0	13
Kokku võlad ja ettemaksed	**240 884**	**240 884**	**0**	**0**	

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	21 926	21 926	0	0	
Võlad töövõtjatele	49 957	49 957	0	0	8
Maksuvõlad	60 752	60 752	0	0	4
Muud võlad	25 229	25 229	0	0	
Muud viitvõlad	25 229	25 229	0	0	
Saadud ettemaksed	53 424	53 424	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	53 424	53 424	0	0	13
Kokku võlad ja ettemaksed	**211 288**	**211 288**	**0**	**0**	

Real "Muud viitvõlad" on kajastatud 31.12.2015 seisuga töötasudelt arvestatud, kuid bilansipäeva seisuga veel deklareerimata maksud summas

27 555 eurot (31.12.2014: 23 300 eurot).

Lisa 8 Võlad töövõtjatele
(eurodes)

	31.12.2015	31.12.2014
Võlad töövõtjale	39 863	34 745
Puhkusekohustus	22 814	11 369
Puhkusekohustuse maksud	7 712	3 843
Kokku võlad töövõtjatele	**70 389**	**49 957**

Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud
(eurodes)

	2015	2014
Transpordikulud	4 034	6 038
Üür ja rent	7 346	10 079
Mitmesugused bürookulud	12 035	6 254
Lähetuskulud	34 514	29 295
Koolituskulud	300	1 204
Uuringud, analüüsid, küsitlused	177 854	121 250
Seminaride kulud	37 316	27 225
Ostetud teenused	4 340	5 582
Kommunaalkulud	3 340	3 184
Muud	20 039	25 875
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	**301 118**	**235 986**

Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud
(eurodes)

	2015	2014
Üür ja rent	45 372	41 518
Mitmesugused bürookulud	15 109	12 390
Lähetuskulud	8 034	3 628
Koolituskulud	1 707	5 266
Ostetud teenused	28 083	21 445
Kommunaalkulud	24 675	30 109
Käibemaksukulu	8 887	8 134
Sisseostetud tööjõukulud	2 621	900
Liikmemaksud	5 883	3 333
Seminaride korraldamine	1 306	1 484
Transpordikulud	586	778
Muud	8 350	7 188
Kokku mitmesugused tegevuskulud	**150 613**	**136 173**

Lisa 11 Tööjõukulud
(eurodes)

	2015	2014
Palgakulu	644 621	595 500
Sotsiaalmaksud	213 712	198 448
Kokku tööjõukulud	**858 333**	**793 948**
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	26	25

Lisa 12 Seotud osapooled
(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2015		31.12.2014	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	4	2 925	10	5 217

2015	Ostud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	1 000

2014	Ostud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	2 540

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2015	2014
Arvestatud tasu	85 224	83 410

Seotud osapoolte vahelised tehingud hõlmavad teenuste ostu.

Arvestatud tasudena kajastuvad juhatuse liikmetele arvestatud tasud. Nõukogu liikmetele tasusid ei maksta. Juhatuse liikmetele makstakse lahkumishüvitist kahe kuu tasu ulatuses, juhul, kui juhatuse liige astub tagasi põhjusel, et sihtasutus on rikkunud oma kohustusi juahtuse liikme suhtes või kui juhatuse liige kutsutakse tagasi temast mitteolenevatel põhjustel.

Lisa 13 Tulevaste perioodide tulu ettevõtlusest

Programm	2015	2014
Majanduspoliitika	925	0
Töö- ja sotsiaalpoliitika	28 178	15 399
Hariduspoliitika	7 900	36 126
Praxise Akadeemia	1 833	1 834
Valitsemine ja kodanikuühiskond	0	65
Kokku	**38 836**	**53 424**

Lisa 14 Sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded

Programm	2015	2014
Majanduspoliitika	13 644	14 985
Töö- ja sotsiaalpoliitika	119 189	81 918
Hariduspoliitika	21 378	65 737
Tervisepoliitika	477	22 509
Praxise Akadeemia	12 550	0
Valitsemine ja kodanikuühiskond	2 718	4 409
Muud projektid	0	933
Kokku	**169 956**	**190 491**

Lisa 15 Tulud

	Annetused ja toetused		**Tulu ettevõtlusest**		
Tulu kandja 2015.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	0	17 785	141 171	158 956
Töö- ja sotisaalpoliitika	135 520	85 037	107 200	116 687	444 444
Hariduspoliitika	-6 251	43 372	51 762	58 950	147 833
Tervisepoliitika	61 309	7 208	0	35 337	103 854
Praxise Akadeemia	497	94 660	0	177 952	273 109
Valitsemine ja kodanikuühiskond	9 188	105 154	4 152	47 337	165 831
Muud projektid	0	6 260	0	0	6 260
Üld	0	6 400	0	544	6 944
Kokku	**200 263**	**348 091**	**180 899**	**577 978**	**1 307 231**
	Annetused ja toetused		**Tulu ettevõtlusest**		
Tulu kandja 2014.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	0	36 899	82 534	119 433
Töö- ja sotsiaalpoliitika	188 127	7 058	112 781	21 547	329 513
Hariduspoliitika	55 437	0	24 001	118 662	198 100
Tervisepoliitika	-5 377	32 451	0	80 828	107 902
Praxise Akadeemia	-5 760	50 138	18 777	146 634	209 789
Valitsemine ja kodanikuühiskond	1 448	106 394	196	90 137	198 175
Muud projektid	0	5 521	0	0	5 521
Üld	0	6 400	0	105	6 505
Kokku	**233 875**	**207 962**	**192 654**	**540 447**	**1 174 938**

Tuludena on kajastatud nii lõpetatud kui ka pooleliolevate projektide tulud vastavalt tulude-kulude vastavuse printsiibile aasta lõpu seisuga.

Lisa 16 Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused

	2015	2014
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	85 571	102 902
Fondid	1 574	1 574
Kokku	**87 145**	**104 476**
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest		
Programm	**2015**	**2014**
Töö- ja sotsiaalpoliitika	1 268	0
Hariduspoliitika	10 843	39 684
Tervisepoliitika	31 756	5 734
Praxise Akadeemia	31 507	41 459
Valitsemine ja kodanikuühiskond	9 864	16 025
Muud projektid	333	0
Kokku	**85 571**	**102 902**

Bilansireal "Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused" on kajastatud Poliitikauuringute Keskuse Praxise nõukogu poolt loodud sihtkapital, mille jääk oli 31.12.2015 seisuga 1 574 (31.12.2014: 1 574) eurot.

PRAXISe Sihtkapital on loodud 2008. aastal eesmärgiga koguda ja vahendada kapitali Praxise missiooni täitmiseks ning kaasata ettevõtjaid ja eraisikuid koostöös Praxisega jätkusuutliku ühiskonna arendamisele Eestis.

Sihtkapitali väljundid:

1. toetada erinevaid analüüse;
2. korraldada regulaarselt temaatilisi arutelusid (seminarid ja konverentsid) ja
3. toetada Praxist tema missiooni elluviimisel.